

Előfizetési árak:

Egész évre	— — — —	12	frt.
Félévre	— — — —	6	"
Negyedévre	— — — —	3	"
Egy óra	— — — —	1	"
— Egyes szám 4 kr. —			

Kiadóhivatal:

Plettz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszólá-
mlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek.
Zápolya-utca 1-és szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A szeretet ünnepe.

Nagybecskerek, december 23

A bethlehemi angyalok egy szót ejtettek ki, melyről sajnos az évnek csak egy napján, a main emlékezünk meg: Béke az embereknek! Ezzel az áldással jelenték két évezred előtt az angyalok az Üdvözítő születését. S a felebaráti szeretetet hirdető vallásnak meg van az a magasztos hatása, hogy a féktelen emberi szenvedélyeket a béke határán e varázsszóval lecsillapítja, s a politikai vélemények küzdelme közepette is letéteti velünk a fegyvert, hogy csatározás helyett ünnepi hangulatban a békéről és szeretetről elmélkedjünk.

S az ilyen napokra valóban mindig nagyobb szükség lesz. Mert ma, majdnem kétezer év után, látjuk, hogy évről-évre távolabb állunk attól, hogy az angyali ige beteljesedjék. Van-e nap, a melyen ne halanánk arról, hogy az ember ember ellen ront, vad kiméletlen küzdelemben? Nem-e épen néhány nap előtt döbentette meg az egész művelt emberiséget egy oly tett, mely az elsőnek nevezett nemzet parlamentjében adta elő magát? S nem-e napirenden vannak a merényletek, az öngyilkosság, a testvér- és apagyilkosságok, a nemzetiségek véres harcza, úgyhogy nem ok nélkül kiálthatunk fel: vajjon melyik században élünk? Csakugyan úgy rémlik néha, mintha az ember megtévedt volna az időszámításban, főleg azonban azon büszke állításban, hogy a mi korunk a haladás, a műveltség, a humanitás százada. Nem hihetjük, mert nap-nap mellett az ellenkezőről győznek meg az események. A tények kérlelhetetlen logikája bizonyítja, hogy a faji és osztálygyűlölet, a nemzetiségek egymás elleni gyűlöletének korszakában élünk, s csak nagyraágyó önámítás azon állítás, mintha mi régen levethetők volnánk a múlt idők tévedéseit és hibáit. Azt mondják, hogy az emberiség műveltsége folyton halad s a mi szemeink

előtt folynak le oly dolgok, melyek a középkor barbarizmusára emlékeztetnek és fájdalmasan arra mutatunk, hogy a mai kor modern embere még borzasztóbb bestialitásokra képes.

Rosszul esik karácsony napján az emberiség legrutabb bűneit emlegetni. De önkénytelenül lelki szemeink elé jönnek az aigues-mortesi vérengzés szerencsétlen áldozatai. Ember gyilkolta az embert, mert az egyik francia, a másik olasz. És magunk előtt látjuk a francia parlamentet, melynek tagjai közé egy ember azért dobtá be az élő bombát, hogy megsemmisítse mindazokat, kik a törvényhozó testületben ülnek. Nem volt semmi célja, csak az, hogy öljön, mert gyűlöli a világot, az embereket. És lehet-e elhallgatni a nihilisták naponta megújuló merényleteit? Sajnos, nem a humanizmus az, mi szemünkbe ötlük, hanem vér, meleg piros emberi vér, mit testvéreink ontanak gyűlölségből és haszonlesésből.

Borzadva fordulunk el a véres képtől s szemünk remélve és kérve keresi ama boldogító csillagot, mely a bethlehemi kunyhó felett ragyogott. Béke az embereknek! Az Üdvözítő jövendélése be fog teljesedni, ha mindnyájan egy istent fogunk imádni s midőn megszólal a harang, mely az Üdvözítő születését jelenti, szeretetben egyesülve felkiáltunk: Dicsőség az istennek.

Mi magyarok, bár mi sem nélkülözzük a viszályokat, az idén örömtelt szívvel ünnepelhetjük a karácsonyt. A kik e haza sorsát intézik, bőven gondoskodtak arról, hogy a polgárok karácsonyi asztala üres ne maradjon. S midőn leszál az est, az égen a csillagok ragyognak s a karácsonyfák a gyertyák fénylenek, akkor mondjunk hálátelt szívvel egy imát édes hazánkért s mindazokért, kiknek annak felvirágzásában részük van. Emlékezzünk meg szeretettel az egész emberiségről, enyhítsük nyomorát a szegénynek, kinek nincs karácsonya s az a Messias, ki a négyezer év alatt megbomlott emberiségnek hitet,

vallást és társadalmat adott, ki a hajdan-
kor romjain egy új világot alkotott, ő
közelebb fogja hozni az emberiséget sovár-
gása tárgyához: a békéhez.

Ugy legyen!

B. L.

Békítő politika.

Nagybecskerek, december 23.

Jó szó jó helyre talál; jó tett még inkább. De értékre és hatásra egy jó szó igen gyakran fölér egy erős tettel, főleg ha az egy jelentőséges ember tiszta szellemtől igazgatott fennkölt szívéből ered. Már azok a pompás szavak, melyeket Hieronymi Károly annak idején a zombolyai választókhöz intézett bucsubeszé-
dében mondott a nemzetiségi kérdéssről, felvillamozták a közvéleményt, az egész magyar nemzetet, pedig a szónok akkor a tulajdonképeni aktiv politikai életből az állami számszék elnökének szemlélődő állására készült visszavonulni. Mennyire villamozólag kellett hatniok Kolozsvárra küldött, a magyarok és románok közti testvériség istápolására serkentő szavainak, melyeket mint belügyminiszter, mint a beligazgatás feje mondott.

Magyarország egész közvéleményét a nemzetiségi differenciák, félreértések és gyűlölködések kiengesztelését és kiegyenlítését célzó politika eszméje tölti immár el, amint azt Hieronymi miniszter megpendítette és mint cselekvő államférfi hatáskörében tényekre váltani is megkezdte.

Nem szabad azonban félreérteni a nemes szívű hazafit és bölcs államférfit. Ő semmi esetre sem akar olyan zsánerű kiengesztelési politikát inaugurrálni, amit őt odaát Ausztriában Hohenwarth elméletileg kezdeményezett, Taaffe gyakorlatilag keresztülvinni megkísérelt s a mely végre oda vezetett, hogy tizenöt évi kísérlet után a kölcsönös gyűlölet a kibékítendő közt a részleges ostromállapot elrendelésének kikerülhetlen szükségességéig fokozódott

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

Karácsony éjszakáján.

Harangoznak! Elmennék én
Az éjféli misére,
Ha mint máskor, az idén is,
Hű szeretőm kísérne.

Mert a mint mellém térdepelt,
S imára nyílt az ajka,
En is buzgón imádkoztam,
S megjött szívem' nyugalma.

Ki hitte vón, én kevésbé,
Mint bárki más hihettem,
Hogy ez éjjel magamra hágy,
A kit én úgy szerettem.

S bucsu nélkül eltávozik,
S azt sem mondja: kövessem,
Azt tudta, de nem is kérte,
Hogy halva is szeressem.

Harangoznak! El is mennék,
Az éjféli misére,
Ha mint máskor az idén is,
Hű szeretőm kísérne.

De, mert ő künn a sirkertben,
Nem maradt csak magára,
Oda megyek imádkozni,
S áldást kérek porára.

Lanka Gusztáv.

Szerkesztőségi élet.

Irtó Sipulusz.

Tisztelt szerkesztőség! A tél elején oly sok városba kaptam meghívást, felolvasás céljából, hogy valamennyit nem fogadhatván el, egy helyre sem mentem el, nehogy a többit megsértsem. Azért felolvasásomat pótolom ezzel a tárczával, melyet mindenki a maga tetszése szerint, ebéd után, vagy reggeli előtt elolvashat s nem kell esős, sáros időben hazulról elmennie, hogy a szerző felolvasását meghallgassa s az utána következő vacsorán a gyomrát elrontsa.

Bemutatom önöknek, darabjaira szétszedve, a „Budapesti Hírlap“-ot. Apró képeket rajzolok arról az életéről, mely itt folyik, szakadatlanul, 24 órán keresztül.

Csendes nap.

Nyár van, tikkasztó meleg, Odakint a főváros utcáin gőzölg az aszfalt. A főszerkesztő falun van, nyaral; a felelős szerkesztő nyaral, a lapot a segédszerkesztő csinálja. Ambiciózus fiatal ember, a ki minden áron meg akarja mutatni, hogy az uborka-szezonban is kitűnő lapot tud csinálni. Már déli tizenkét órakor bent van a szerkesztőségben s kétségbeesetten turkálja az összes hazai és vidéki lapokat, mert az újságíróknak mindig lapolvasás közben jönnek az ötletei. Ha támad ötlete, azt följegyzi, azután felbontja a leveleket s azokban böngész.

— Semmi, semmi! sóhajta, aztán leül, megír egypár levelet s elmegy.

Délután a fiuk már elernyedten jönnek be. Száz meg száz emberrel találkoztak, a ki most siet ki a városligetbe, Zugligetbe, Svábhegyre, Gödöllőre, hogy fáradt tüdejétől kisöpörje egy kicsit a főváros porát: nekünk meg most kell munkához látnunk.

A segédszerkesztő előhossa az ő jegyzeteit, melyeket délelőtt tett, s tárgyalás alá bocsátja. Hogy a váci-köruton a kábelek már három hete le vannak rakva, de a követet még nem kész. Hogy a 112-ik számú fiakkeres gorombászkodott egy uri hölgygel. Hogy a köruti házakban megint nincs víz, hogy a nefelejts-utcsában van kolera, de titkojják. Jó, megírjuk, de nem lelkesedik senki értük.

Megszólal a telefon csengetyü.

— Halló, „Budapesti Hírlap.“ Mi tetszik?

— Igaz kérem, hogy Bismarck meghalt?

— Igaz! — feleli legnagyobb figyelmével

Beöthy, a i legközelebb ül a telefonhoz.
(Az ismeretlen tudniillik azon urakhoz tartozik, a kik sportszerűleg zaklatják a szerkesztőséget ilyen kérdésekkel.)

A munka lassan, de biztosan folyik. Amint leszál az est, a redakció kezd élénkülni, emberek magukhoz térnek. Valami fővárosi bizottságból vagy pártklubból jön be Kaas Ivor báró s kérdi a cikktémát. Ugy tess, mintha nehezére esnék az írás, pedig mindennap ír, s boldogtalan, ha nem írhat cikket. Minden munkatársához van egy kedves szava, s ez a kérdése: miről írma ön cikket? Végre elvonul legészlebb kis udvari szobájába (mevet a „Budapesti Hírlap“ tíz pompás terme közül ő maga választott ki magának) s lediktálja a cikket irnokának.

Nyolcz óra felé a vacsoráról kezdenek értekezni. Egypáran elmennek csirkuszba, szinkörbe, haza, a többiek felülnek egy-két fiakkerre s kimennek valahová a zöldre.

Tizenegy órakor újra kezdődik a munka, frissen, jókedvűen. Látogató már nem jön, a kabátot le lehet vetni s a nyitott ablakon üde levegő tódul be. A mi szerkesztőségünknek van egy nagy udvari terme, itt csoportosul az éjjeli

és gróf Hohenwarthnak, az eszme megteremtőjének kellett az eszmet végrehajtó Taaffe grófot magát megbuktatnia, csak hogy megszabaduljanak ettől a kiengesztelési politikától.

Magyarországon senki sem akar a románoknak új törvényeket, privilégiumokat, külön kedvezményeket alkotni: a létező törvény, ha elfogulatlan jóakarattal gyakorolják és elfogulatlan lélekkel viselik, társadalmi és kulturális téren megad a románoknak minden szabadságot, Magyarországon minden román csakugy felismerkedhetik a közhivatalok legmagasabb fokaira, mint a magyar, a nélkül, hogy nemzetiségét meg kelljen tagadni, ha bír a képességgel s meg tud felelni az igényeknek, melyeket az állam és az egy politikai nemzet összérdeke mindenkitől követel, kinek kezébe hatalom és a különböző nyelvű polgártársai felett való rendelkezési jog lesz letéve.

Törvényeinkben nincs hiba; a hiba a hiányos kezelésben van az egyik, a dacolásban, a rossz akarattal szított bizalmatlanságban a másik részben, különösen pedig a társadalmi viszonyban, amilyenné az magyarok és románok közt lett mind-egyik fél hibája folytán.

Hieronymus áldó kézzel megmutatta az utat, melyen magyarok és románok szeretetben és testvéri egyetértésben találkozhatnak.

A külföld elismerése. Berlinből írják a „P. C.”-nek Német kormány- és haute finance-körökben Plener osztrák pénzügyminiszter beszéde, eltekintve annak tárgyi értékétől, főleg azért keltett itt kitűnő benyomást, mert Plener ezzel elismerte a teljes szolidaritást a magyar kormányval a valutakérdésben s elfogadta Wekerle helyesnek bizonyult programját. Magyarország tekintélyét nagyban emeli a külföldön az, hogy a mérvadó külföldi pénzügyi tekintélyek a valutarendezés sikerét abban látják, hogy az osztrák kormány elfogadta Wekerle pénzügyi programját. Épp ily előnyös az, hogy a szolid német töképezések és egyáltalán a külföldi közönség, mely a magyar szakminisztert ismeri a valutarendezés teremtőjének, ugyanaból az okból ma feltétlenül bizalommal van a reform iránt.

Városi közgyűlés.

Nagybecskerek, december 23.

Nagybecskerek r. t. város képviselőtestülete 1893. évi december hó 27-én, délután 3 órakor rendes havi közgyűlést tart, a melynek tárgysorozata a következő:

1. Torontálmegeye alispánjának folyó évi december hó 1-én 52288. sz. a. kelt rendelete Kovács Sándor h. gyógyszerésznek kérvénye egy fiók gyógyszerért felállítására iránt.

2. Ugyanannak f. évi december hó 16-án 55942. sz. a. kelt rendelete, melylyel a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumnak a vár-

munka. Innen vezet a telefon a városba, s a segédszerkesztő asztaláról külön telefon fel az emeletre a főszerkesztőhöz s a korrektorokhoz. Emellett van egy külön telefon-szoba, honnan direkt beszélünk Béccsel, Szegeddel, Temesvárral, Győrrel, Araddal. A legcsendesebb éjszakán is jön a „Budapesti Hirlap”-nak Bécsből 1500—2000 szó telefon-tudósítása, s a vidékről 60—70 saját távirata. A minék egy része sokszor bele se fér a lapba.

Simán és gyorsan feldolgozzuk az anyagot. Ritkán lehet valami szó szerint leadni. Ha nagyon rossz és hosszú: átírjuk; ha gyöngy: megfűszerezzük; ha jó a magja, de rossz a megírása: kihámozzuk. Mindenre van valami szerkesztői műszó. S az újságíró a leghíresebb emberek kezeirészt is könyörtelenül hozzányul, hogy a lap által megkívánt formát adjon neki. Egy kötetre terjedő hősköteményből oly ügyes kis nyilatkozatot csinálunk a napi hírek közé, hogy másnap az illető is elbámul rajta, mert előzetesen esküdzött, hogy abból egy betűt se lehet kihagyni.

Két óra felé éjjel után szétoszlanak az emberek, vagy összeülnek a szomszéd kávéházba, ahová az egyedül maradt segédszerkesztő azonnal telefonozhat, ha baj van... Mert az újságíró (mint a halálraitól a kegyelemben) az utolsó percig biszik abban, hogy mégis történni fog valami.

A segédszerkesztő oda állítja a szolgát a telefonhoz (mert hátha történik valami) s felmegy a kis csigalépcsőn a szedőterembe, a főszerkesztővel végkép rendezkedni a lap utolsó, még kolumnákba nem tördelt részeit. Három órakor aztán ő is elmegy a kávéházba s megmondja a főszerkesztőnek, hogy melyikbe. (Mert hátha történik valami.)

Négy órakor aztán mégis csak haza mennek mind, azzal a nyugtalan érzéssel: Hátha

községi tanítók lakbérének fölemelése tárgyában kelt leirata közöltetik.

3. A városi tanács f. évi 484. sz. a. kelt véleményes javaslata Baaden Károly igazgató-tanító tiszteletdíjának törzsfizetéséhez való csatolása tárgyában.

4. Ugyanannak f. évi 486. sz. véleményes javaslata a városi díjnokok fizetésének osztályozása tárgyában.

5. A városi polgármester hivatalos jelentése, illetve véleményes javaslata, hogy városunk az országos mérnök- és építész-egyletbe, mint rendes tag belépjen.

6. Ugyanannak hivatalos jelentése az állami polgári iskola kiépítése tárgyában.

7. A városi főorvosnak hivatalos jelentése a difteritisz-járvány terjedésének meggátálása tárgyában.

8. A városi mérnöki hivatal betérjeszti a Rezsőlaktanya kibővítésére vonatkozó tervet és költségvetést.

9. Ugyanaz betérjeszti a gimnáziumi templom karzatának helyreállítására vonatkozó tervet és költségvetést.

10. Steinitzer Géza képviselőtestületi tag beadványa, mely szerint a f. 1893. év végéig tartó választott képviselőtestületi tagságról lemond.

11. Az állandó építési bizottság f. évi 34. sz. véleményes javaslata a Mészáros Lázár-utcában levő kőhid és az usztavai zsilip helyreállítása tárgyában.

12. Ugyanannak f. évi 35. sz. véleményes javaslata a gyeptesteri telepen eszközölt helyreállítási munkálatok tárgyában.

13. Ugyanannak f. évi 37. sz. véleményes javaslata a városi kórház udvarában felállított fertőtlenítő gép felállítására tárgyában.

14. Ugyanannak f. évi 36. sz. véleményes javaslata a Szent-Gellért-utcában felépített csatorna tárgyában.

15. Ugyanannak f. évi 40. sz. véleményes javaslata a Steigerwald féle uszoda mellett felállított átereszt tárgyában.

16. Ugyanannak f. évi 41. sz. véleményes javaslata a leégett városi épület helyreállítása tárgyában.

17. Ugyanannak f. évi 43. sz. véleményes javaslata a Kis-utca végén és a torontáli helyi érdekű indóházzal szemben felállított két átereszt tárgyában.

18. Ugyanannak f. évi 48. sz. véleményes javaslata a honvédlaktanya kibővítése körül foganatosított munkálatok tárgyában.

19. Ugyanannak f. évi 45. sz. véleményes javaslata a Casinó épület udvarában felépített melléképületek tárgyában.

20. Ugyanannak f. évi 33. sz. véleményes javaslata egy állandó cserépfedő felfogadása tárgyában.

21. Ladányi Lajos kufurómaster kérvénye egy 1000 frnyi előleg engedélyezése iránt.

22. A kolozsvári országos siketnémák intézete felügyelő bizottságának kérvénye az intézet segélyezésére iránt.

23. Lóré leégett község kérvénye segély iránt.

24. Kunfélegyháza városának átírata a magyar tannyelvű tiszti akademia létesítését tárgyában.

történt valami, a mi a „Budapesti Hirlap”-nak nincs meg. (Pedig ez egy év alatt, ha egyszer megtörténik, de azért minden éjjel nyugtalanít bennünket.)

Zajos nap.

A napokban, este hét órakor oda telefonoz hozzánk a hivatalos „Távirati Iroda”, hogy a francia képviselőházat bombával szétrobbantották.

Mintha az a bomba miközttünk robbant volna szét, oly idegesek lettünk. A francia képviselők jobban megőrizték a hidegvérüket.

Az első hírek még nem nyújtottak fogalmat a merénylet nagyságáról. Rögtön telefonoztunk bécsi levelezőnknek, aki Bécs legelső lapjának munkatársa. Ő és lapja még semmit se tudtak.

— Talán nem is igaz, — vélekedtek többen.

Tíz perc múlva másik bécsi levelezőnk, a ki egy másik előkelő ottani lapnak a munkatársa, jelentette a merénylet híreit. Ujabb öt perc múlva első levelezőnk is telefonozott, hogy igaz és legyünk elkészülve nagy tudósításokra.

Negyedóra alatt háromszor értekeztünk Béccsel. Ha csak a táviró állt volna rendelkezésünkre, két óra telt volna ebbe bele. Ami iszonyu sok. (Nem is említem a nyerges úfalusi torapontos parasztokat, akik a közlekedést a század elején Pécs és Budapest közt közvetítették.)

— Csülökre magyar! szól a szerkesztő, s tíz percesnyi tanácskozás után minden egyéb félretétetvén, megindult a munka.

Néhányan a francia miniszterek és a képviselőház elnökeinek életrajzát szedik össze. Hátha meghaltak?

Néhányan e század bombamerényleteit állítják össze. Mások az anarkizmus történetét ku-

25. Polgármester hivatalos jelentése a decz. hóban megtartott pénztári rovincsolásról.

26. Stefanovits János és társ. városi hivatalnokok kérvénye kiérdemelt napidijaiak kiutalványozása iránt.

27. Stier Károly és Beer János közös kérvénye az első által bérben birt bolti helyiség átengedése tárgyában.

28. A kövezési bizottság folyó évi 58. sz. jelentése a f. évben teljesített kövezési munkálatok tárgyában.

29. A helybeli szerb hitfelekezeti iskola-szék kérvénye, Jókai Mór diszmtívei egy példányának a hitfelekezeti iskola számára leendő megrendelése iránt;

És a netán még beérkezendő tárgyak.

HIREK.

— Lapunk legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek miatt szerdán jelenik meg.

— Karácsony. A küzdelmes, fáradságos év alkonyatján, itt van a megpihenés napja, — a karácsony. Az emberiség, amelynek millióit annyi ellentétes indulat, olyan töméntelen számú s egymásra törő érdek mozgatja, időre-órára letesz a szakadatlan harcról, tüzhelyéhez tér és megpihen. A harangok ünnepélyes kongása, amelyre hosszú időn alig-alig vethet ügyet azoknak a beláthatatlan tömege, akiket az élet gondjai hajszolnak szünnettelen, ma áhitatot fakaszt mindenfelé. Hiszen van az évnek több ilyen megnyugtató pontja; van pazar szertartás, fényes ünnepe más is. De olyan, aminővé közel két ezredév hosszú folyása alatt a hagyomány ezt az ünnepet tette, a karácsonyhoz fogható általános ünnep alig van. Ha vslamire, erre az ünnepre igazán találó, amit egyik jelesünk mondott: az ember a csóka ösztönével egy helyre szereti összehordani mind a fényeset... A tradíció, amit rá örökl a szokásos kegyelet hagyott, a keresztény egyháznak ezt az ünnepet tele aggatta mindennel, ami fényes és csillogó; összehordott mindent, ami örömet szerez, ami ezen a napon édessé teszi a megpihenést. Alig borul ránk az alkonyat s villan föl az égbolton a csillagok ragyogása, az utczák zaja lassankint elnémul, hogy beköltözködjék a családi tüzhelyek köré, amelyeknek mindégükön ma az osztatlan szeretet lángol s világítanak az ezer örömet termő karácsonyfa apró, vidáman lobogó gyertyái. A vallásos kultusznak legjelentősebb s egyben legszebb vonása, hogy ezt az ünnepet a családi érzelmeknek szentelte. Nem a házról-házra koczogó betlehemesek naiv és didergő játéka, hanem a betlehemi jászolyban fakadt szeretetnek legmegkapóbb jelképezése és mása az a szerteáradó öröm, mely évente ilyenkor, a karácsonyi szent estén, a karácsonyfák vidám

tatják. A vezércikkírók a főszerkesztő szobájába vonulnak tanácskozni, hogy mi legyen a cikkben?

A tárczairók pedig, miután segítettek meghányni-vetni a dolgot, fogják a kalapjukat, s mennek színházba: ma itt rájuk nem lesz szükség. Ma a riport dominál.

A szolga pedig oda áll a telefonhoz, s fogadja a kérdezősködőket. A mint megszólal a csengettyű, kérdést nem várva, beleszól:

— Halló, „Budapesti Hirlap”. Igaz! Anarkista merénylet, tettes nincs meg, részletek hiányoznak.

Sorba elvonul 30—40 kíváncsi kávéház, s megszólalnak a város szélei: Ujpest, Óbuda, sőt a kelenföldi állomás is.

A vacsora aznap öt perczig tartott. S utána következik a benyargalás a redakcióba. A gyorsíró már működik a bécsi telefonnál. A párisi távirat egy óra alatt Bécsben van, Bécsből pedig öt perc múlva már leküldik Budapestre. A „Budapesti Hirlap” csak a párisi merényletéről az éjjel körülbelül nyolczeres szótkapott a telefonon át, este 9 órától éjjel után két óráig. S ezt a tudósítást a gyorsírónk három embernek diktálta.

Fél négykor pedig megindult a két hatalmas magyar gyártmányu rotációs gép, s reggeli hat órára kinyomatott a „Budapesti Hirlap”ból negyvenezer példányt.

Mikor készen van a lap, a kifáradt legénység persze kávéházba megy, de visszatér a nyomdába, megnézni a kész lapot.

S ilyenkor nyugodtan térünk aludni. Mert ha történt is valami, a mi nincs a lapban. történt egy nagy valami, a miről kitűnő tudósításunk van.

fényénél megnyilatkozik mindenütt, felcsillan kicsiny és nagy, szegény és gazdag szemeiben egyaránt... Zavartalan, kedves legyen ez az ünnep mindnyájunkra. Boldog ünnepet olvasóinknak!

— **A megyei tisztikar köréből.** Rónay Jenő főispán, Filkovich Boldizsár központi szolgabíró az újonnan rendszeresített és első aljegyzői fizetéssel javadalmazott aljegyzői állásra, Országh Péter eddigi kecskeméti irattárnokot és okleveles levéltárnokot pedig az alleveáltárnoki állásra helyettesítette.

— **Karácsonyi isteni tiszteletek.** A karácsonykor tartandó isteni tiszteletek sorrendje a következő:

A római kath. plébániatemplomban: 25-én az éjféli misét Schaeffer Antal p. praelatus celebrálja fényes segédlettel. A hajnali, vagyis pásztormise reggel 6 órakor lesz, fél 8 órakor kismise, utána fél 9 órakor a magyar nagy mise, ezt követi 10 órakor a németnyelvű ünnepi szónoklat, a melyet Frank Károly segédlelkész tart; ezután pedig az ünnepi konventuális nagy misét „subinfula“ pontifikálja Schaeffer Antal praelatus fényes segédlettel. Délután ünnepi vécsernye. 26-án reggel fél 8 órakor kismise, fél 9 órakor magyar nagy mise, 10 órakor magyar szent beszéd, tartja Láng Fülöp segédlelkész.

Az ág. evang. templomban: 25-én délelőtt 8 órakor isteni tisztelet szent beszéddel tót nyelven, fél 11 órakor német nyelven. Délután 3 órakor vécsernye. 26-án délelőtt fél 9 órakor isteni tisztelet és szent beszéd magyar nyelven; délután 3 órakor vécsernye.

Az ev. ref. templomban: 24-én délelőtt 10–11-ig isteni tisztelet a templomban, délután 4–5-ig bibliatanítás laterna magicával a polgári iskolában, 7–8-ig bibliolvasás a paplakon. 25-én d. e. 10–11-ig isteni tisztelet uri szent vacsoraosztással, d. u. 3–4-ig isteni tisztelet. 26-án d. e. 10–11-ig isteni tisztelet uri szent vacsoraosztással. (A templom minden alkalommal fűtve van.)

A vidéken Szalay József ref. lelkész vidéki hívei számára isteni tiszteletet és uri szent vacsorát tart: Török-Becsén 25-én délután 3 órakor és Torontál Erzsébetlakon 26-án délután 3 órakor.

— **Kinevezés.** Rónay Jenő főispán a Perjámoson megüresedett körorvosi állásra 17 pályázó közül dr. Haas Józsefet nevezte ki.

— **A nagybecskerek-panesovai vasút.** Említettük volt, hogy a panesovai vasútvonal kiépítésén lázas sietséggel dolgoznak úgy, hogy a munkálatokat még e hó folyamán talán be is fejezik. Mint újabban értesülünk, a vonalnak építkezési tervében főrésze: a Tomasevác melletti Temes-hid is teljesen elkészült. E hidnak hatalmas vasívén nemcsak a vasuti sínpar, hanem két kocsit és egy gyalogjáró is nyertek elhelyezést. A hidnak átadása és a vonalnak ünnepélyes megnyitása valószínűleg január hó második felében lesz. Ezen az ünnepélyen — mint Panesováról írják — Lukács Béla miniszter is meg fog jelenni, ki a nagybecskerek-panesovai vonalat személyesen fogja megnyitni.

— **Újévi üdvözlés megváltása.** Vécsey István újévi üdvözlés megváltása czímen 5 frtot adott az „Ezredéves-émlék szeretet-ház“ javára, mely adományért köszönetet mond az alapítványokat kezelő igazgatóság.

— **Új misés és jubiláris pap.** Maschek József, városunk szülöttje, fölszentelt áldozópap e hó 26-án d. e. 10 órakor fogja Schaeffer Antal p. praelatus manuotorsága mellett első áldozatát a mindenhatóknak bemutatni. Az isteni tisztelet után az ujmisés első papi áldását fogja kiosztani paptársai, szülői, rokonai és keresztény hitrokonai között. — E nap egyuttal 49-ik év fordulója annak, hogy Schaeffer praelatus első szent mise áldozatát mutatta be az egek urának. Jubiláris évének küszöbén őszintén gratulálunk a praelatus urnak, kit a gondviselés ily magas korban és ritka testi és szellemi ruganyossággal megáldott.

— **Új táviró hivatal.** A kereskedelemügyi miniszter Torontál vármegye Szőreg községében, az ottani postahivatalnál táviróhivatalt létesített, korlátolt nappali szolgálattal.

— **Érdekes és hasznos találmány.** Demkó Belanzky Ferencz istvánföldi lakosnak sikerült hosszas fáradozás után egy igen egyszerű és teljesen megfelelő fertőtlenítő gépet konstruálni. Közismeretű dolog, hogy a jelenleg használatban levő desinfecteurók igen drágák, azért vonakodnak is egyes községek azt beszerezni. Demkó találmánya összesen 150 frtba kerül s így egyesek által is könnyen megszerezhető járványok

alkalmával. A járásorvos a szóban forgó fertőtlenítő gépről a következő véleményt terjesztette be a főszolgabíróhoz: „A fertőtlenítő készülék jelenlegi állapotában is a fertőtlenítés elvi kivitelének mindenben eleget tenni képes, a mennyiben a benne elhelyezett tárgyak minden részében 1/2–3/4 óra lefolyása alatt a hőmérsék közel 100 fokot ér el és ezen hőmérsékletet állandóan megtartani képes. Gyakorlati szempontból is ezen készülék könnyű kezelhetősége, valamint relativ olcsó beszerzési ára által tűnik ki.“ Később pedig a következőkben ismerteti a gép használhatóságát: „Mivel a fertőtlenítő bántalmak elfojtása céljából a fertőtlenítő eljárás szigorú és rendszeres kivitele tudományunk jelenlegi állása szerint okvetlenül szükséges, az pedig exaktabb módon mint a fenti készülék által semmi más hasonló gépezet segítségével el nem érhető, mint-hogy ezen készülék aránylag a legolcsóbb, kezelése a legegyszerűbb és még emellett azon előnnyel jár, hogy a gőzfertőtlenítés a házban történik, ezen fertőtlenítő gép beszerzését a legmelegebben ajánlom.“

Őszintén gratulálunk Demkó urnak ezen találmányához, mely hivatva van az emberiségnek nagy szolgálatokat tenni.

— **Új ügyvéd a megyében.** Naszluchacz Odön köz- és váltó-ügyvéd, Perlaszon ügyvédi irodát nyitott.

— **Kereskedő ifjak estélye.** A nagybecskereki kereskedő ifjak egylete — mint már egy ízben jeleztük, december 31-én (vasárnap) a Korona-szálló nagytermében tánczszal egybekötött irodalmi és zeneestélyt rendez. A rendkívül élvezetesnek ígérkező estély műsora következő számokat öleli fel: 1. Garai: „Az obsitos“, költemény, szavalja Semsey Gyula. 2. „Amerikai utazás Nagybecskereken“, irta és felolvassa dr. Brájjer Lajos, a „Torontál“ felelős szerkesztője. 3. „Humorisztikus előadások a zongorán“, tartja Grünbaum Arnold. 4. „Humorisztikus költemények“, szavalja Spiro Károly. 5. „Vig monolog“, előadja Schenk Armin. Az estély pontban fél 9 órakor kezdődik. Belépti díj tagok részére 50 kr., nem tagok részére 80 kr.

— **Terjed a telefon.** A kereskedelmi miniszteriumban már elkészítették a Budapest—Debreczen—Nagyvárad és Kolozsvár között való telefonhálózat költségvetését. A kereskedelmi miniszter azonban nemzetgazdasági és politikai tekintetből előbb a budapest—felvidéki telefonvonal kiépítését tervezi és azután valószínűleg 1896-ban következik a budapest—debreczen—nagyvárad—kolozsvári hálózat kiépítése.

— **Nagybecskerek kövezete.** Nem tagadható, hogy Magyarországnak nincs egyetlen egy hasonló nagyságú városa, melynek (egy-két utcától eltekintve) oly tökéletes kövezete volna, mint Nagybecskereknek. Ugy Kulifay, mint Krsztics polgármester nagy súlyt fektettek arra, hogy városunknak jó kövezete legyen s ezzel nemcsak az aesthetikai izlésnek, de a kereskedelemnek, iprának és tanúgynek is nagy szolgálatot tettek. A lefolyt évben ismét nagyobb mérvű kövezések eszközöltek, melyekről az alábbi számok nyujtanak tiszta képet.

Koczkakövezet. Korona-utca 1566 négyszögmeter. Begapart 783 nszögm. Nagyhid két oldalán 301 nszögm. Terméskőkövezet. Mária Terézia-utca 2800 nszögm. Vörösmarty-utca 2456 nszögm. Korona-utca 3700 nszmm. Alkotmány utca 2700 nszögm. Steigerwald-féle vízmerítőhely 860 nszögm. Begapart 418 nszögm. A német-utca kocsitúja 4164 nszögm. A tkövezések 12900 nszögm. Járda kövezés. Csernovits- és Garai utca 600 nszögm. Az összes 1893-ban eszközölt kövezések 6124 forintba kerültek.

— **Egy tanító halála.** Grün József tanító, ki negyven évig működött Perjámoson, a napokban meghalt. Temetése Perjámos lakosságának nagy részvéte mellett ment végbe.

— **A kiknek nem kell a vasút.** Perjámosról azt a sajnálatos értesítést vesszük, hogy a község képviselő testülete a nagybecskerek—zsombolya—perjámosi tervezett vasútvonal építési költségéhez a hozzájárulást megtagadta. Mindössze három szónyi többséggel hozták ezt a határozatot.

— **Román napilap Temesvárott.** Jövő évi január hó 13-ától kezdve „Dreptatea“, (igazság) czímmel román napilap indul meg Temesvárott. Az új lap szerkesztője dr. Diakonovics Kornél.

— **Sylvesteréji mulatság.** A „Nagybecskereki Munkásképző és Társaság“ f. hó 31-én az egyleti helyiségben (Ellmer-féle vendéglő) nagyon mulatságosnak ígérkező, műkedvelői előadással, valamint tréfás sorsjáték- és tánczszal egybekötött Sylvester-estélyt rendez. Beléptidij személyenkint 50 kr. Minden beléptijegyhez egy ajándéksorsjegy csatoltatik.

— **Tavaszi karácsony.** Téli apó, ugy látszik becsapta valahol a fehér köpönyegét, mert a tavalyi hidegnek, fagnak, hóviharnak a szelét is alig érezzük még, mindössze annyi történt, hogy kora reggel itt is, ott is bepillézett a víz, de a vékonyka jég az első napsugárra fölengedett a kellemes, enyhe időjárásban. Az időjárás valóságos tavaszt hangulatba ringat, különös délfelé, valamennyien ugy érezzük, mintha nem is karácsony, hanem husvét előtt volnánk — pedig mennyi havat, sarat kell még addig letaposni. Az utcákon, az aranyos karácsonynak örvendő tömérdek ember sétál, különösen a korzón és nem szalad, amint télen szokás, vidám areczszal jár-kél az emberiség az a része, mely hidegen fogadja a telet, minthogy nem melegekedhetik, mogorva areczszal csupán a szenvedélyes korcsolyázók, fa- és szénkereskedők és bundakészítők járnak, halálos haragot érvén Téli apó iránt, mert elcsavarogja a szezon.

— **Szerb iskola és Jókai.** A nagybecskereki gör. kefi szerb iskolaszék elnöksége azon kéréssel fordult a képviselőtestülethez, miszerint iskolai könyvtárak számára rendeltessék meg, városi költségen Jókai Mór összes műveinek diszkiadása, annnyival is inkább, mivel a közgyűlés egy-egy példányt ajándékozott a községi népiskola és a főgimnázium könyvtárának. Az állandó választmány tegnapi ülésében a diszkiadás megrendelése mellett foglalt állást, ezen álláspontot valószínűleg a közgyűlés is magáévá fogja tenni. Nem mintha szükségesnek látná, hogy a népiskolai tanulók regényeket olvassanak, de azért, mert a szerb iskolaszék ezen kérelmében hazafias szellem nyilvánul, s éppen nem volna dicséretreméltó dolog szerb polgártársainkat oly örvendetes haladástól krajczároskodással elriasztani.

— **Jókai és a fehértemplomiak.** Fehértemplomból írják, hogy a város njonnan választott polgármesterének, Fronius Károlynak első és hazafias indítványát, mely oda irányult, hogy a város a nagy költő és író, Jókai összes műveire fizessen elő és műveit adja át a felső leányiskolának, a tanács többsége leszavazta. A délvidék soknyelvű városaiiban igen nehéz társadalmi viszonyok uralkodnak; ily helyeken minden rendelkezésre álló eszközzel kellene oda törekedni, hogy a nemzetiségi válaszfalak ledöntessenek. E tekintetben méltó dicséret illeti Nagy-Becskerek városát, melynek szintén sok nyelvű, de hazafias lakossága a kevésse ezelőtt lefolyt Jókai ünnepélyen fényesen bebizonyította, hogy érzésében egy: hazafias. Ajánljuk e magatartást a fehértemplomi városatyáknak követendő példaul.

— **Tizenöt év eredménye.** Ritka fényes eredmény az, melyet a most 16-ik évfolyamába lépő Pesti Hirlap felmutathat. Elterjedtség dolgában első helyen áll hazánkban elvitázhatlanul. De első helyen áll tartalma gazdagságánál fogva is. S a haladás ezen a téren igazán bámulatos. Mindennap husz oldalnyi, vasárnap és ünnepnapokon rendszeren 32–40 oldalnyi terjedelemben jelenik meg. Azelőtt csak karácsonyi és husvétire rendkívüli számok jelentek meg ily terjedelemben, s ma már minden vasárnapi szám egy-két oldalnyi. Ehez járul még külön karácsonyi ajándékul az előfizetőknek, minden évben nagy diszes naptár, a legjobb írók válogatott közleményeivel és témédek képpel. S ezért még csak szállítási díjat sem kell fizetni? A közkedveltség, melyben a Pesti Hirlap részesül s melyet a mondottak után egyáltalán nem lehet csodálni, oda juttatta e lapot, hogy a jövő tavasszal már saját házába költözik s a Pesti Hirlap palotája igazi látványossága lesz a magyar fővárosnak. Földszint párisi lapok mintájára olvasócsarnok lesz berendezve a nagy közönség számára, hol a napközben érkező fontosabb sürgönyök, valamint az óránként változó tőzsdei árfolyamok kifüggesztve olvashatók lesznek; este pedig a Szabad sajtó géniusza fog a palota kupolájáról a vaczi- és Lipót körut egy részére villamos fényt deríteni. További vívmánya a Pesti Hirlapnak, hogy Jókai Mór és Mikszáth Kálmán rendes dolgozóitársai közé tartoznak, a legjobb tárczairók és ügyes hirlapírók egész gárdájával. Politikai szempontból pedig ma kétségtelenül a legliberálisabb lap, melynek jelentékeny része van az ugynevezett egyházpolitikai reformjavaslatok kivívásában. Melegen ajánlhatjuk azért a magunk részéről is a magyar újságolvasó közönség figyelmébe és pártolásába. Előfizetni lehet minden naptól kezdve, egy hónapra is 1 frt 20 krjával, míg negyedévre a lap ára 3 frt 50 kr. Kívánatra öt napig mutatványszámot is küld a kiadóhivatal (Budapest, nádor-utca 7. szám).

Agglegény karácsonya.

Sohase raboltatja ki magát szívesebben a legtakarékosabb apa, mint karácsonykor. Ilyenkor könnyen hajlik a kasszakulcs felé s a mamának nem kell annyit szónokolni, mint farsang idején.

A karácsonyfáról csakugyan a szeretet s a boldogság fénye sugárzik mindazokra, a kik alatta állanak.

De hányan vannak, a kik csak úgy lopva jutnak néhány elorszott sugárhoz valamelyik be nem függönyözött ablak előtt, amint meggyökeresedett lábakkal állapodnak meg s úgy lesik a vidám mosolyt, a rebesző örömet, a földi mennyországot.

Az asztaltársaságok megátalkodott agglegényei ilyenkor érzik legfájdalmasabban, hogy nem egészen jó alapszabályokra esküdtek. Mégis csak külön statutuim vannak a családi kör örömeinek.

Az asztaltársaság kiérdemült, veterán elnöke ugyan fényes tisztelet szokott regegni karácsony estéjén, sőt a tisztelt asztaltársak még karácsonyfát is gyújtanak, nyilvánosan felöltöztetett gyerkőczök számára. De ezen a korcsmai levegőben nyíló karácsonyfán még sem terem egyéb, mint néhány agyonütött percz. Alatta pedig nem szentkedik más, mint néhány szegény összefogdosott gyerkőcz, a ki már most megtanulja a haszonlesés mesteriségét s a karácsonyfát csak annyira becsüli, ahány nadrág vagy czipő terem az árnyékában.

Nincsen poézis ebben a karácsonyi jótékonyágban. De az elhibázott sorsu agglegény mégis valami jóleső melegéget érez, ami nem egészen a karácsonyi kupából ömlik a lelkébe.

A korcsmai kompániái nemsokára szétzülnek. Üres az utcák, néptelenek a kávéházak. Üres az elhagyott szobaur szíve is. Odahaza még hidegebb minden, mint máskor.

Éjfél tájt egyedül gondolkodik magában, irásztala előtt ülve s maga elé merengve.

Keresi azt a pontot az életében, ahol elrontotta valahol egészen jövőjét.

Nem találja meg.

A falról kaczer asszonyok arcképei mosolyognak reá s nem juttatnak az észbe semmi vádat, pedig ők itélték el ilyen kárhozatra a boldogtalan embert.

Sötét szobája fénytelen. Karácsonya nem terem benne. Vidám élet nem zsongja körül. Gondjai nem kedvesek, küzdelme nem édes. Most érzi, hogy hiába él. Nincsen hivatása.

Lehajítja a fejét a karjaira s átálmodja mindazt, amit elvesztett. Megálmodja a saját családja karácsonyfáját is.

A szép démonok pedig diadalmosolyal néznek reá a rámból, mintha csak azt mondanák, hogy: ez is éretünk mondott le örökre a saját termésű karácsonyfájáról.

Az öreg takarítónő másnap reggel dupla miatyánkot morzsol le a templomban. A másikat minden este az ő elkárhozott uráért, a ki mert reggel is lehajtott fejjel alszik az irásztala előtt, a vén asszony lélektani ismeretei szerint természetesen még azon a szent estén is szentágtelenül loitta magát. Castor.

Irodalom és művészet.

* **Karácsonyi album.** Valósággal irodalmi esemény számába megy az a nagy és felette gazdag album, melyet ma kaptunk. A Magyar Hirlap (József-körút 47.) adja ki ezt a párját ritkító gazdagsággal kiállított albumot, még pedig egészen ingyen előfizetőinek. Az album nagyobb dolgozatai közül kiemeljük ezeket: A regény pályázat. Öt neves regényíróinktől öt regényválaszt. Az olvasók szavazással döntik el, melyik ezek között a legjobb. A legtöbb szavazatot nyert regényválaszt szerzője dolgozatából nagyszabású regényt ír a Magyar Hirlap számára, amely annak közlését a jövő év elején kéri meg. Nagyobb elbeszélések: „A boldogasszony dervisze” Tóth Bélától. Ezenkívül: Pekár Gyulától, Vértési Arnoldtól stb. A szerelem művészete. Ovidius „Ars Amandi”-ja modern köntösben. Jelenetek. Egy budapesti ur husonnég órája. Irta: Ambrus Zoltán. A pályanyertes elbeszélés. Dombay Hugónak a Magyar Hirlap pályázatán ötven aranyt nyert „Mária” című költői elbeszélése. Székely Huszár rendes évi revueje, versekben. A test ápolása. Nyolcszoros interjú, nyolcszoros előkelő magyar szakértővel, arról a tárgyról hogy miképpen ápolja testét a modern ember. Százmai magyar színésznő. Spanyol kalandok. Pekár Gyula spanyolországi utjából. — Bikaviadal. A magyar nemzet statisztikája képekben. 1893. kuplékban, hangjegyekkel. Magyar karrikaturisták. Ismeretlen és ismerős rajzolóktól. Tudományos vacsora. Fizikai kísérletek házi eszközökkel, képekkel. Autogrammok. Jókai kézírata a „Magyar Hirlap” olvasóihoz. Petőfi egy kiadatlan levele stb. A pró novellák. Versek. (Eredetiek és fordítottak). A szines borítékba kötött nagy kvart-alaku díszmű, hetvenkét oldal. A közleményeket, csaknem félszáz kép, illusztráció és szines vignetta magyarozza és tarkítja. Ezenkívül több önálló képet és karrikaturát foglal magában az album, melynek művészeti részét szolgáltatottak: Horti Pál, Zala György, Márk Lajos, Mannheim Gusztáv, Linek Lajos, Som-sich József gr., Gárdonyi Géza, Jászai József, Ipoly Sándor, Stettka Gyula, Vágó Pál, Ujvári Ignác stb.

Táviratok.

A néhai trónörökös magánlevele.

Budapest, december 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) A „Magyar Szalon” most megjelent füzeté Rudolf trónörökös egy magánlevelét közli, a melyben többek közt a következő rendkívül érdekes passzus foglaltatik:

„... Ungarn steht ja meinem Herzen so nahe — írja a boldogult királyfi — „und eineventuell hochentwickeltes freies Ungarn wäre meiner Ansicht nach auch für Oesterreich eine Bürgerschaft des endlichen Erfolges...”

(Hiszen Magyarország oly közel áll a szívéhez és egy esetleges szabad, a fejlődés magas fokán álló Magyarország végre Ausztria számára is a siker záloga volna.)

Osztrák-francia affaire.

Budapest, decz. 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nantesból (Dél-Franciaország) telegrafálják: A „Superbo” nevű osztrák hajó kapitányát egy francia hajó kapitánya a minap egy nyilvános mulatóhelyen felszólította, hogy engedje át neki a helyét. Az alkaptány ezt persze megtagadta, mire a francia kapitány sértéssel felelt. A két hajótitst ezután összekapott, miközben az alkaptány állítólag szidalmazta a francziákat. Másnap nyolcz rendőr és tizennégy csendőr elfogta az alkaptányt és törvényszék elé állította, amely őt egy napi fogságra és 200 frank pénzbüntetésre ítélte. Az eset nagy fel-tűnést kelt és már diplomáciai beavatkozás tárgya is.

Elítelt olah izgatók.

Budapest, decz. 23. (A „Torontál” ered. távirata.) Kolozsvárról telegrafálják: A kolozsvári esküdtsek ma itélt a „Foia Poporului” című olah lap sajtópörében, a mely egymásután a leggyűlöletesebb cikkeket közölte a magyarság ellen. A kolozsvári esküdtsek — mint tudósítónk táviratozza — egyhangulag vétkesnek nyilvánította Rusu Jánost, a lap szerkesztőjét izgatás miatt, de vétkesnek nyilvánította Popa-Necsa Jánost, a lap kiadóját is a köteles figyelem és gondosság elmulasztása miatt. A törvényszék ennek alapján Rusu-t hat havi államfogházra és 100 forint pénzbüntetésre, Popát pedig két havi elzárásra és 500 forint pénzbüntetésre ítélte.

Fiumeiek panasza.

Budapest, december 23. (A „Torontál”, eredeti távirata.) Száz fiumei kereskedő táviratilag panaszt emelt Lukács Béla kereskedelemügyi miniszternél amiatt, hogy az ottani szabad kikötő-raktárban nap-nap után rablások és rablótámadások történnek. A panasztevők külön kikötői rendőrséget követelnek.

Bismarck és Crispi.

Budapest, december 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rómából telegrafálják: Bismarck herceg Crispi olasz miniszterelnököt kormányelnöki programjához táviratilag üdvözölte.

A megijedt hóhér.

Budapest, december 23. (A „Torontál” er. táv.) Párisból telegrafálják: A párisi hóhér az anarkistáktól levelet kapott, a melyben bombamerénnyel fenyegetik arra az esetre, ha Vaillant-t kivégeznék. A hóhér erre megijedt és hetven éves korára hivatkozással beadta nyugdíjazása iránti kérvényt.

Szerelmi tragédia Aradon.

Budapest, december 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Aradról telegrafálják: Dedinszky Gyula csendőrörveztő szeretőjét, Faragó Hermin nagy-kőrösi születésű kassirőst a Fehérkereszt-szállóban agyonlőtte,

aztán magát lötte fejbe. A csendőrörveztő a kapust öt forinttal megvesztegetve, belopódzott szeretője lakásába, ahol hűtlenségen érte a leányt, akit feleségül akartavenni. A leány meghalt, a férfi nem éri meg a reggelt.

Robbanás egy lóvasúti kocszi alatt.

Budapest, december 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Temeavárról telegrafálják: Tegnap este egy lóvasúti kocszi alatt a sinekre fektetett éles Manlicher-töltény nagy duranással elsült. Az utasok rémülve leugrártak, egyikük a töltény romját megtalálta. A golyó szerencsére a kerékbe furódott, különben az élénk forgalmu helyen bajt okozhatott volna.

Nihilista világ Oroszországban.

Budapest, decz. 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Krakkóból telegrafálják: Az orosz rendőrség utóbbi napokban óriási erőfeszítéssel dolgozik a nihilisták ellen. Városokban, falvakban éjjel-nappal házkutatásokat tartanak. Lodi-ban tegnapelőtt éjjel sok munkást fogtak el, kiket Pétervárra szállítottak. A bányákat és gyárakat, a melyekben robbantó anyagokkal dolgoznak, rendőri felügyelet alatt tartják. Egy Muranov nevű nihilistát, a ki összeköttetésben állott a külföldi anarkistákkal, elfogtak.

Gyónás.

(Amerikai humoreszk.)

Irta: Redfield Richárd.

Rendkívül izgatott voltam, láz gyötört. Ereimben csak úgy forrt a vér, testemen mégis hideg futott végig. Valószínűleg senkisé fog rájönni, hogy ezen állapot minnek a jele, meg-sugom tehát: szerelmes voltam. Csak azért áru-lom el e dolgot, hogy ha esetleg valaki ezen állapotba kerülne, (kétség sem fér hozzá, hogy lesznek olyanok) az tudatában legyen, hogy szerelmes. Észrevettem ugyanis (és e tapasztalatot — sajnos — magamon tettem), hogy az, a ki szerelembe esik, nincs annak tudatában, sőt határozottan tagadja.

En is tagadtam, Jimmy azonban fejt rázta, erősen a szemembe nézett, jéghideg kezemet tapogatta s aztán komoly, ünnepélyes arccsal kijelentette a diagnózist:

— Dear Richárd! szerelmes vagy; magas-foku láz.

Rögtön az ágyba feküdtem, mert szörnyen félttem az életemet és kiválóan rettegettem attól mindig, hogy szívbeteg legyek. Ime megtörtént.

Jimmynek igaza volt. Szerelmes voltam. Egyáltalában nem tudom, hogy miért olyan szépek a nők? De ez még hagyján, hanem miért olyan kedvesek?

Éreztem, hogy erőm lankad, azon kívánságomnak adtam tehát kifejezést, hogy gyönni akarok. Bill mosolygott, Marcell azonban szörnyen megijedt. Kalaphoz és bothoz nyult s a papért akart futni. Már az ajtóban volt, mikor Bill megragadta kabátja végét s úgy tartotta vissza.

En folyton nyögtem: „Gyönni akarok”, Marcell pedig kétségbeesetten suttozta: „Megyek a papért”, Bill ellenben szólt: „Marcell te maradj itt, én hozom a papot.” Es eltűnt.

Lily tényleg rendkívül bájos természet volt. Soha kecsesebb nő utamba nem akadt. Minden pillantása egy napsugár (gyönyörű hasonlat) és minden szava égi szózat (még gyönyörűbb hasonlat).

Szörnyű féltékeny természetű vagyok. Az, a ki ismer, könnyen megértheti, hogy miért, a ki pedig nem ismer, annak nehéz elmagyarázni, hogy miért, legfeljebb oly módon adhatom gyengén tudtára, ha megmondom, hogy Adonissal szépség tekintetében nem mernék a versenytérre kiállani.

Nem állithatom magamról, hogy a leggyávábbak közé tartoznám, habár éjnek idején old by Jove még Vanderbilt összes vagyonáért sem mennék erdőn keresztül; mondom, nem állithatom magamról, hogy a leggyávábbak közé tartoznám, mindamellett nem volt bátorságom Lily elé állani és kijelenteni, hogy szeretem.

Midőn egyedül lézengtem otthon, szobámban, számtalanszor a tükör elé állottam, legkecsesebb pose-ba vágtam magam s aztán elrebegettem a lehető legszerelmesebb hangon:

— Dear Lily, örültem szeretlek.

Mikor azonban elébe kerültem és pillantása ért, meg szava, mely olyan, mint az égi szózat, akkor hallgattam, hallgattam a görög bölcsek módjára, mindamellett, hogy sem görög, sem bölcsem voltam. (Vagy ismert-e valaha valaki bölcset, a ki szerelmes lett volna, avagy szerel-meset, a ki bölcset lett volna?)

Marcell visszaérkezett és a pap is megjött. Hány haldokló maradna életben, ha ilyen pap jönne hozzá. Az én papom ugyanis Lily volt. Soha furfangosabb yankeet ennél a Marcellnél nem láttam. Lily mosolygott.

— Good day mr. Redfield. What is the matter?

Éreztem, hogy tér vissza ereimbe az élet. Helyettem Marcell felett:

— Richárd gyónni kíván, miss.

Lily odaült ágyam szélére és bársonypuha kezeibe fogta az én kezem és én szerelmemittasan suttoztam:

— Szeretlek.

Meggyóntam. Lázam megszűnt, új életre ébredtem.

Félreértések kikerülése czéljából és tájékoztatást megjegyzem, hogy Lily ma Marcell felesége.

VASUT-ÜGYEK.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

Hirdetmény. (Új személy-díjszabás életbe léptetése a szab. osztr.-magy. államvasutársaság s a cs. és k. szab. Nándor császár északi vasut, valamint a m. k. államvasutak közti közvetlen forgalomban.) A szab. osztr.-magy. államvasutársaság s a cs. és k. szab. Nándor-császári északi vasut, valamint a m. kir. államvasutak közötti közvetlen forgalomban 1894. évi január 1-jétől kezdve új személy-díjszabás lép életbe, melynek egyes példányai a m. kir. államvasutak igazgatóságánál 20 krért kaphatók. Budapest, 1893. december 19. Az igazgatóság. (Utánnomása nem díjazatik.)

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

Kelet magyar vasuti közlék. Hirdetmény. (Sajtóhiba-helyesbítés). A keletnémet magyar vasuti közlék-díjszabás 1893. évi november hó 1-től érvényes II. rész 2. füzet (gabonadijszabás) 221. oldalán, a nagy kikinda-poseni viszonylatnál kitüntetett b) alatti díjtétel 1894. évi január hó 1-től való érvénnyel 267 fennigről 367 fennigre helyesbítették. Budapest, 1893. december hóban. A magyar kir. államvasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utánnomása nem díjazatik.)

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

Hirdetmény. (Osztrák magyar, szerb, bolgár, török közvetlen forgalom). Fenti forgalomban 1893. évi november hó 1-től érvényes IV. füzet 41. oldalán a 2. kivételes díjszabást illetőleg az a rovatban Konstantinápolytól foglalt 11:37 franknyi részétél 11:31 frankra és a 81. oldalon a 16. sz. kivételes díjszabásra vonatkozólag Jeni-Zaghra állomásnál kitüntetett 5:35 franknyi díjtétel 4:35 frankra helyesbítendő. Budapest, 1893. december hó 7-én. A m. kir. államvasutak igazgatósága, a részes vasutak nevében is. (Utánnomása nem díjazatik.)

REGÉNY-CSARNOK.

Szemét — szemért.

Regény.

Irta: Trollope A.
XIII. FEJEZET.

(46-ik folytatás.)

E napon Fred nem találta mrs. O'Harát a Cottageban, mert mint Kata mondá lement Liscannorba. Neville visszaküldte csolnakát a falu alatti kis öbölbe és megkérte Katát, kísérelje el őt Liscannor felé. Az uton valószínűleg találkozni fognak anyjával. Kata tulböldög volt, hogy vele mehetett.

— Azt hiszem czélszerű lesz felkeresnem Marty atyát, mondá Fred. Ha az ön anyja csakugyan hallott valamit férje felől, akkor azt velem közölnie kellett volna.

— Ne haragudjék anyámra, Fred.

— Nem haragszom rád, szerelmem, viszonzá Fred leereszkedő nyajassággal.

Noha kijelentette azon szándékát, hogy még ma felkeresi a lelkész, némi okunk van kételkedni, hogy nagyon örült, midőn Marty atyával találkozott mrs. O'Hara kíséretében a régi temető mellett.

— Ah! Neville ur! mondá a lelkész; hogyan élte világát, mióta nem láttuk egymást.

— Szép jó napot, Marty atya! mondá Fred szinlett vidámsággal.

A kölcsönös üdvözlések a lehető legszélyesebbek voltak. Az öreg pap levette kapuját Kata előtt és mélyen meghajtá magát, mintha azt akarta volna mondani: a jövődöbeli lady Scroopenak különös hódolattal tartozom. Mrs. O'Hara pedig egy pillanatra kezei közti tartá jövődöbeli vejének kezét, mintha a szeretet tüntetése által leányához akarná lánczolni az ifjut.

— És most mrs. O'Hara, mondá a lelkész, miután van utitársam, a ki velem visszatér, azt hiszem jobb lesz, ha nem megyek fel messzebb a hegyre.

Ezzel elváltak és Kata arca olyasmit árult el mintha megrabolva érezné magát az által, hogy szeretője nem csókolhatta meg bucsuzóra a lelkész jelenlétében.

XIV. FEJEZET.

„Nőül fogja őt venni?”

— Önt már egészen idegennek kell tartanom, mondá a lelkész, mihelyt a hölgyek eltávolostak.

— Az igaz, hogy visszaérkezésem óta nem volt alkalmunk találkozni.

— En pedig körülbelül mindig otthon voltam. De ön kétségkívül jobban szereti a szirteket, a falunál.

— Igaz, hogy vonzóbb a vidék, Marty atya, mondá Fred nevetve, a nélkül, hogy ez által legkevésbé is sérteni akarnám Liscannort és a corki Whiskeyt.

— A corki Whiskey mindig szolgálatára áll, Neville ur. Hát hogy állnak a dolgok az ön nemes nagybátyjával.

Neville e pillanatban inkább szeretett volna Kata szemtelen atyjáról mint a saját nemes nagybátyjáról beszélni. Kijelentette azon szándékát, hogy ez irányban Marty atyánál fog kérdezősködni, s ezt bizonyos fennhéjázó módorban akarta tenni. Régi tervéről még most se tett le, s talán jobban és nagyobb sikerrel vélte azt megvitathatni, ha előbb megértetheti az O'Hara család barátjával, mily személyes sérelem az rá — Nevillere — nézve, hogy e roszhirű apa „megkerült.” De ha megengedi, hogy a lelkész e helyett egyszerre elkezdjen beszélni Scrooperól s az ő nemes nagybátyjáról, e társalgás valószínű eredménye nyilván az lesz, hogy újra ismételni fogja Katára vonatkozólag tett régi ígéreteit.

— Scroope lord nem nagyon jól érezte magát, midőn egymástól elváltunk. Mellesleg mondva, Marty atya, már nagyon óhajtottam önt látni.

— Engem pedig könnyen megtalálhatott volna, Neville ur.

— Mi igaz van abban a mit O'Hara százados felől hallottam?

— Mit hallott ön felőle, Neville ur?

Fred a lelkész arcára nézett és láthatta, hogy az nem pirult el. Meglehet egyébiránt, hogy az öreg pap már nem is tudott pirulni.

— Mindenekelőtt azt hallottam, hogy ily nevű ember létezik.

— Annyi bizonyos, hogy valaha létezett.

— Ön tehát azt hiszi, hogy meghalt.

— Azt nem mondtam. Ez csak nézet dolga.

En már közel husz év óta nem láttam O'Hara századosot s mikor láttam se szerettem. Ennyit bizvást mondhatok önnek, Neville ur.

— Elhiszem.

— A leányka még nem volt a világon, mikor utolszor láttam. A százados szép ember volt, s gentleman is lehetett volna — ha akarta volna.

— De nem volt, ugyebár?

— Nehéz dolog megmondani, Neville ur, hogy ki gentleman és ki nem az. Alig ismerék annál nehezebb dolgot. Például a Quin kastély lakói egy oseppelet se tartózkodnának kimondani, hogy én nem vagyok gentleman, csak azért, mert pápista pap vagyok. En pedig azt mondom, hogy O'Hara százados nem volt gentleman, mert roszul bánt egy nővel.

Midőn Marty atya e szókat kimondá, egy pillanatra megállt az uton, Fred felé fordult és egyenesen szeme közé nézett. Fred elég jól kiálta e pillantást. Lehet, hogy e perczen nem értette meg a czélzást. Az is meglehet, hogy még tisztának érzé lelkiismeretét és azt hitte, hogy el van határozva úgy viselni magát Kata irányában, hogy saját gentleman jellege e miatt csorbát ne szenvedjen.

— Így azonban, folytatá a lelkész, egyszerűen aljas gazember volt.

— Ugy hiszem, nem sok pénzzel rendelkezett?

— Valóban magam se hiszem, hogy a nagy pénzösség valaha bántotta volna. De a pénz nem a földög, Neville ur.

— Legkevésbé sem.

— Azok a hölgyek a Cottageban szegényebbek Jónánál, de a ki azt mondaná felőlük, hogy nem ladyk, az elárulná, hogy nem érti a dolgot. Annyi azonban bizonyos, hogy a százados jó családból származott.

— A születés mindenestre számot tesz. Marty atya.

— No hát ezt legalább ne tagadjuk meg a századostól. Ugy hiszem, hogy a kildarei O'Harák nem voltak rá nagyon büszkéek, de tény az, hogy a százados ama büszke fa egyik ága volt.

— Ez mind mellékes dolog, Marty atya. Azt akarom tudni, hogy él-e vagy meghalt. Azt hiszem jogom van ezt kérdezni.

— Örülök, hogy ön ezt mint jogot követeli, Neville ur. Kétségtelenül jogában áll tudni, ha azon ifju hölgyet nőül veszi.

Fred nem felelt, noha a lelkész egy percze elhallgatott, várva a választ. De hiszen a kérdést ismételni lehetett és Marty ur ennél fogva nem is késett elmondani mindent, a mit O'Hara százados felől tudott vagy hallott. A százados élt. O'Haráné asszonyság levelet kapott férjétől, ki tudatta londoni lakcímét és pénzt kért tőle. Marty atya látta e levelet s azt hitte, hogy volna némi ok kételkedni, vajjon csakugyan azon ember írta-e, kiről szó volt benne. Mrs. O'Hara azt mondta, hogy írása nagyon megváltozott, ha csakugyan ő írta. De hiszen tizenkét év alatt meg is változhatik oly ember írása,

a ki nagyon szerette az italt. Neje tizenkét év előtt kapta tőle az utolsó levelet.

— És mi az ön véleménye?

— Az, hogy O'Hara százados él és hogy a levelet ő írta. Azt mondom önnek őszintén, a mit gondolok, Neville ur, mert mint előbb említettem, hiszen önnek joga van tudni az igazat.

— És mi történt.

— Irtam Londonba egy ottani barátomnak

— Es mit felelt barátja.

— Azt felelte, hogy van Londonban egy a ki O'Hara századosnak nevezi magát.

— Ennyi az egész?

— Mrs. O'Hara második levelet is kapott.

Epen azon napon, midőn ön utolszor volt náluk, elutazása előtt.

— Ugyebár, megint pénzt kért.

— Eltalálta, Neville ur.

— Ez már változtat a dolgon.

— Miért változtatna?

— Mondom, hogy változtat. Csodálom, hogy ön azt be nem látja.

Marty atya e pillanattól fogva meg volt győződve szíve mélyében, hogy O'Hara Kata elvesztette férjét.

(Folytatása következik.)

Nyiltér.*

Nyilvános köszönet.

Alólírott a legmélyebb hálától indítva érzem magamat, hogy községünk közkedveltségü orvosának, dr. Oláh Béla urnak azon gondos és önfeláldozó orvosi ápolásáért, melylyel difteritisben fekvő s már a sir szélén álló 12 éves leányomat, Ellát a halál torkából kiragadta, ezen az uton is legforróbb köszönetemet fejezem ki, s őt mint a legügyesebb és leglelküismeretesebb orvosok egyikét mindenkinek a legmelegebben ajánljam.

Torontál-Sziget 1893. december 21.

Petsch Guido.

*) Az e rovat alatt közlöttékért nem vállal felelőséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Hirdetések.

BUDAPESTI HIRLAP.

Előfizetésre

hívjuk fel tisztelettel a n. é. olvasó közönséget a

BUDAPESTI HIRLAP
1894. évfolyamára (XIV. évfolyam.)

Az újságcsinálás egyik főfeladata: a közönség helyes, gyors s pontos értesítése. Még száz éve sincs annak, hogy a magyar sajtó csak a Bécsből kapott legmagasabb engedéllyel vehetett tudomást a külföld eseményeiről, így is csak hetek múlva. Ma huszonnégy óra sem mulhat el, hogy a közönséget ne értesítsük nemcsak hazánk, hanem az egész világ nevezetesebb eseményeiről. Távirat, telefon, éber levelező a világ vándor négy tájkáról s az ország minden népesebb pontjáról hirt adnak mindarról, a mi igényt tarthat a művelt ember érdeklődésére. Tudósításaink e rengetegből kiválogatni és megrostálni, ügyesen és tetszéstően feldolgozni azt, ami a közönségre nézve szükséges, hasznos és érdekes: ebben a Budapesti Hírlap fennállása óta eddig utól nem ért példaadással járt elől, mert szerkesztőségünket az a meggyőződés vezeti munkájában, hogy a közönség semmit sem várhat el annyira újságjától, mint azt, hogy pontosan, megbízhatóan és lelkiismeretesen legyen tájékoztatva. Ez a közönség igazi anyagi és közművelődési érdeke, ez a mai zsurnalisztika fejlődési iránya.

Ott pedig, nevezetesen azokban a rovatokban, a hol magának a Budapesti Hírlap-nak a véleménye, ítélete, iránya, karaktere, egyszóval egyénisége nyilatkozik meg, tizennégy évi tűzpróba után már mindenki tudja, hogy mit várhat a Budapesti Hírlap-tól. (784—21)

Az előfizetési feltételek a következők:

Egy hónapra frt 1.20 Félévre . frt 7.—
Negyedévre frt 3.50 Egész évre frt 14.—

A fő- és székváros területén házhoz hordva, vidéken a postával expedálva.

Vidékről legczélszerűbb a postautalványon való előfizetés. Cím

BUDAPESTI HIRLAP kiadóhivatala,
BUDAPESTEN,

VIII. kerület, Rökk Szilárd-utca 4. sz.
VIII. kerület, József-körut 5. szám.

H i r d e t é s e k.

620
gazda, erdész,
mérnök és építész stb.
részvényes.

*
A társaság
a mezőgazdaság
az erdészet,
a műszaki körök
s a vidéki érdekeinek
főlkarolására alakult.

Távirat-cím:
Hazánk, Budapest.

Alaptőke 600,000 korona!

Telefon
57-59. szám.

IGAZGATÓSÁG:

- Barcza Károly
- Baross Károly
vezérigazgató
- Bedő Albert
- Bernát István
- a „Hazánk” felelős szerkesztője
- Bujanovits Sándor
- Cserhádi Sándor
- Fábián János
- Forster Géza
- Förster Lajos
- Kiss István
- Hollán Ernő
- Kvassay Jenő
- Lossonezy Mihály
- Mádai Izidor
- Miklós Ödön
- Ney Béla
- Dr. Szabó Ferencz.

* „HAZÁNK” *

IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Budapest (Köztelek), IX., Üllői-ut 25. sz.

Telefon-összeköttetés: Bécs, Győr, Szeged, Temesvárral.

A társaság kiadásában megjelen és megrendelhető:

„HAZÁNK”

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Lapfelügyelő bizottság:

Baross Károly, Forster Géza, Ney Béla.

Felelős szerkesztő: *Bernát István.*   Helyettes szerkesztő: *Jancsó Dezső.*

Belmunkatársak:

Bársony István, Tóth Béla, Fái J. Béla, Lipcsey Ádám, Ambrozovics Dezső, Erdélyi Pál, Györgyi Kálmán, Fittler Kamill, Kovács Pál, Györffy József, Lakatos Sándor, Förster Lajos, Rubinek Gyula, dr. Horváth János, Lendvai Sándor, ifj. Hollán Sándor, Jancsó Benedek, Katona Lajos, Sajó Károly, Tuszkai Ödön, Szilassy Zoltán, Szilárd Ferencz stb. stb.

Ezen kívül a „Hazánk” külmunkatársai köré csoportosult több mint

200 hazai író és íróő.

A „HAZÁNK”-nak
Európa minden nevezetesebb pont-
ján külön levelezője van.

A „HAZÁNK”-ban
minden szakma külön rovatveze-
tővel rendelkezik.

A „HAZÁNK”
levelezőkben Magyarország minden vidékére kiterjedő
hálózattal bír.

Gazdasági tudósításokkal
a „HAZÁNK”-at több száz gazda
látja el.

Üzleti tudósítások
az egész világból folynak be, ere-
deti, hű és megbízható tudósítóktól.

A „HAZÁNK” előfizetési ára:

Egy évre . . . . . 14 frt	Negyed évre . . . . . 3 frt 50 kr.
Fél évre . . . . . 7 „	Egy óra . . . . . 1 „ 20 „

Egyes szám ára:

Budapesten . . . . . 4 kr. *	Vidéken . . . . . 5 kr.
------------------------------	-------------------------

— Vasúti indóházakban 6 kr. —

Előfizethetni a kiadóhivatalban: BUDAPEST, KÖZTELEK.
A vidéken 1100 helyi képviselőnél.

(785-1.1)

MEGJELEN MINDENNAP LEGALÁBB 16 OLDALON.

14 NAPIG MUTATVÁNYUL INGYEN KÜLDETIK.

461. B. v. k. sz. 1893.

(787—1.1)

Árverési hirdetés.

Közhirre tétetik, miszerint a tekintetes budapesti kir. járásbiróságnak 1885. évi 82083/p. számú végzésével megkeresett tekintetes nagybecskereki kir. járásbiróságnak 1885. évi 9811/p. sz. a. kelt végzése folytán a m. kir. honvéd kincstár végrehajtató részére, Nedits János végrehajtást szenvedő nagybecskereki lakosnál 185 frt 30 kr. tőke és jár. iránti kielégítési végrehajtás útján 1885. évi december hó 10-én lefoglalt és 500 frtra becsült szobabutorkból álló ingóknak Nagybecskereken végrehajtást szenvedő lakásán birói árverésen készpénz fizetése mellett leendő eladatása 1894. évi január hó 9-ik napjának délelőtti 10 órára tüzetett ki, a f. évi 7839/p. sz. járásbirósági végzés folytán.

Együttal felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, de az, ha részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, úgy az esetben is, ha elsőbbségük bérleti vagy haszonbérleti viszonyon alapszik és ezen törvényes zálogjoguk a végrehajtási jegyzőkönyvben meg van ugyan említve, azonban a követelés összege ugyanott kitüntetve nincs, miszerint az 1881. évi LX. tcz. 111. §-ához képest elsőbbségüket az árverés megkezdéseig alólirhoz egy példányban írásban adják be, avagy szóval jelentsék be annál is inkább, minthogy későbbben bejelentett elsőbbségek végrehajtató kielégítését nem gátolván, igénylők a vételár fölöslegére fognak utasíttatni.

Kelt Nagybecskereken, 1893. évi december hó 9-én.

Risztó Péter,
kir. bir. végrehajtó.

Hirdetmény.

Módosi takarékpénztár

ezennel közhirre teszi, miszerint a kamatlábot takarékpénztári könyvecskékre nézve

5%-al megállapítja.

Ezen kamat-megállapítás a mai napig takarékpénztári könyvecskékre — fel nem mondott — betéteket illetőleg

1894. évi január hó 1-én fog érvénybe lépni.

A módosi takarékpénztár elfogad új betéteket takarékpénztári könyvecskékre, további intézkedésig

5% kamatozás

a következő felmondási határidő betartása mellett, és pedig 1894. évi január hó 1-től kezdve a felmondás

500 frt v.	1000 koronáig	15 nap
501 frt vagy 1001 koronától	1000 " "	2000 " 30 "
1001 " "	2001 " "	3000 " 60 "
3001 " "	6001 " "	5000 " 90 "
5001 " "	10001 koronán felül	pedig 6 hónap.

A tőkekamatadót a takarékpénztár sajátjából viselendi.
Kelt Módoson, 1893. évi december hó 15-én.

(776—3.3)

Az igazgatóság.

Telefon 35. szám.

Telefon 35. szám.

KURLÄNDER IMRE

Nagybecskerek, Korona-utca 585. szám.

Legjobb

száraz tűzifa

és szagtalan

POROSZ KÖSZÉN

a Wildensteinségi bányákból, körtartalom és minőségre nézve a száraz föld minden egyéb köszénét felülmulja.
(662—40.23)

Dr. Lehmann

arczkenőcse

kitünő hatású szer szepő, májfoltok és bőrkiütések ellen.

1 tégely 50 kr.

Dr. Lehmann mosdóvize

az arczbőrt üdév és ruganyossá teszi, s az arczenőcső hatását elmozdítja. 1 üveg 50 kr.

Dr. Lehmann arczszappana

kellemes toilette-szappan, állandó használatra. 1 drb 50 kr. (152-22)

Dr. Lehmann rizspora

(Fettpuder.)

a legjobb arczpor, — kitünően tapad s teljesen ártalmatlan.

1 bádogdoboz 80 kr. 1 papirdoboz 50 kr.

Összes cikkek fenti törv. bejegyzett védjeggyel vannak ellátva s kaphatók:

Kovács Sándor

gyógyszertárban Nagybecskereken.

Lanolin-szappan

az Union illatszerkereskedésből, Berlin

megbecsülhetetlen szer a bőr ápolására és fentartására. Ára darabonként 40 kr. Kapható (702—2.1)

Petz Antal,

uri- és női divatárú-üzlet, uri- és fiu-kalapok, karlsbadi női- és uri-czipők nagy raktárban Nagybecskereken

Horgony-Pain-Expeller

Köszvény és csúzbán szenvedőknek ezennel a leghatékonyabb körökben

elnevezés alatt díszőleg ismeretessé vált *Tinct. Capsici comp.* ajánlólóg legyen emlékezetbe hozva. Ezen népszerű házi szer 25 óta, mint legmegbízhatóbb fájdalomcsillapító bedörzsölés ismeretes és mindnyájuk által, a kik használták igen kedveltetik, úgy hogy további különös ajánlásra nem szorul. Üvege 40 kr., 70 kr. vagy 1 f. 20 krnyi áron a legtöbb gyógyszer-tárban kapható. Azonban a „Horgony” védjegyre ügyelendő, mert csak a vörös horgonnyal ellátott üvegek valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor forduljunk a gyártók gyógyszer-tárához: Richter gyógyszer-tára „az arany oroszlánhoz” Prágában vagy Török József gyógyszerészhez Budapesten.

(722c—18.4)

Egyetlen könyvkiadói nagy díszoklevél.

Egyetlen könyvkiadói legfelsőbb elismerés.

RÁTH MÓR

könyvkiadó-hivatala és könyvkereskedése

Budapest, Gizella-tér, a Haas-palotában.

A közelgő Millenium, és a belváros több háziorának lebontása folytán a boltberek oly elviselhetetlen összegekre emeltettek, hogy a fentebbi czég is kénytelen kiadási készleteivel jutányosabb helyiségekbe költözni. Ennek megkönnyítése czéljából kiadásainak egy részét

50% és 40%-nyi áreszállítással

bocsátja a t. közönség rendelkezésére. A leszállított árú művek jegyzésével az irodalom barátoknak, Egyleteknek stb. bérmentve szolgálunk.

De többi nagyszabású kiadásaink is a lehető legelőnyösebb feltételek alatt rendelhetők. Különösen ajánljuk irodalmunk, sőt a világirodalom egyik legnagyszerűbb kiadását: a nagy illusztrált Shaksperet, Arany, Eötvös, Jókai és a többi remekírók műveit számos fényes dísz és igen jutányos kiadásokban, a gazdagon illusztrált Teleki S. Gróf, Hübner S. Gróf, Stanley, Jephson, Holub, Benyovszky-féle utazási műveket, a Történelmi életrajzokat: — Fraknoi Hunyadi Mátyás, Marczali Mária Terézia, Pör Nagy Lajos, Szilágyi S. I. és II. Rákóczy György stb. több száz héppel, Dóczy, Rákosi Viktor, Maupassant és számos más kitünő író műveit, fényes díszkötésekben is. Kiadásaink jegyzéke, mely bérmentve küldetik, a legmegbízhatóbb irodalmi tanácsadó, mert csak elismert válogatott műveket tartalmaz, minden nyelvség kizárásával.

Több mint 35 éven át közszolgálatban részesülő könyvkereskedésünk a m. kir. Egyetem, m. t. Akadémia, Nemzeti Muzem, Országgyűlés, az Erseki, püspöki kar, Clerus számos tagjainak, a budapesti és több vidéki kir. Tábla, kir. Törvényszék, Ügyvédi kamara, Jogászegylet, számos előkelő ügyvéd és bír., több száz központi nagy országos és vidéki fels. és als. iskolai, Közművelődési és Kaszinói, Olvasó egyleti könyvtár, a polit. és tud. élet legtöbb kitünőségének stb. szállítja ezennel is főczéljának fogja tekinteni az általánosan nyilvánuló népszerűséget fentartani és mindennemű irodalmi megbízásokat a legnagyobb figyelemmel és a lehető legjutányosabban eszközölni.

Az Ant quarinsok által hirdett minden művet legalább is azon áron, gyakran még jutányosabban szállítjuk, mint a mely az ő catalogusaikban előfordul, kérjük tehát megrendelések alkalmával azon leszáll. árakat velünk közölni. (773—1.1)

Olcsó tőke-bor.

Bortizletünk megszüntetése végett

valódi kitünő jó szirmiai és baranyai

schiller borokat

hectoliterenkint 15 frtjával eladunk.

56 liter is kapható.

Schön B. József és társa,
Nagybecskerek, Temesvári-utca.

(771—6.3)

Budapesti Bazar

1894. évi XXXV. évfolyamára ezennel előzetést nyitunk.

Szerkesztő: Király János.

Bátran állíthatjuk, hogy a Budapesti Bazar a házi-asszonyok nélkülözhetlen divat- és háztartási közlönye.

Utalunk a Budapesti Bazar minden számára, mely egy a divat, mint a háztartás és kézimunka köréből teljes képet nyújt.

Daczára ennek, a Budapesti Bazar ugy fényes kiállítását, mint szépségességét tekintve a legelőbb magyar divat-közlöny.

A Budapesti Bazar, mindazon előfizetőknek, kik félévi előfizetésüket egyszerre beiktatják, egy közel háromszáz arczképet tartalmazó díszes Emlékalbummal kedveskedik, melynek czime Emlékalbum. A Budapesti Bazar munkatársal, előfizetői és a Rózsaszín-szalonnal irásban és képen. Nem előfizetők ez albumot 3 forintért rendelhetik meg.

Pompás, színezett divatképet, a borítékon fekete nyomatu divatképet hoz a Budapesti Bazar mindenik száma! De dacára

Enyki kedvezménynek, a Budapesti Bazar minden számához egy 16 oldalú rendkívül érdekes regény-mellékletet is ad.

Szépirodalmi részében elsőrendű írók munkáit közli a társaságok legnagyobbrészt illusztrálva jelennek meg.

Több rendkívül melléklete van a Budapesti Bazar-nak; így: monogram-ívek, természetes nagyságban kivágott szabás-minták, szabás-wintávek, stb. stb.

Igen kedvező találkozóhelye a Budapesti Bazar előfizetőknek a Rózsaszín-szalonn, melyben az előfizetők díjtalanul levelezhetnek.

Bő tartalma, szép képei és hasznos mellékletei a Budapesti Bazar maguk ajánlják!

A Budapesti Bazar előfizetői a főíven közölt képek természetes nagyságban kivágott szabásmintáit megkapják ingyen. (766-2.2)

Zajos előfizetési felhívást, virágos ígéreket a Budapesti Bazar nem tesz, mert XXXIV. éven keresztül kedvező közlönye volt a művelt magyar hölgyvilágnak.

Abrái, képei a szépségességét véve első sorban irányadóul, művészi kivitellel bírnak.

Reményünk biztos, hogy a Budapesti Bazar köré fognak csoportosulni azok a művelt magyar hölgyek, kik hasznos és szépséges s egy a divat-irodalom, írás, takarékoság, mint a társadalom minden ágát felőllő lapot akarnak járítani.

A Budapesti Bazar előfizetési ára:

Egész évre 8 forint, félévre 4 frt,
negyedévre 2 frt.

Az előfizetési pénzek ily czim alatt küldendők:

Király János szerkesztőnek
Budapest, Koronaherczeg-u. 17. sz.

A Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrények

mint azelőtt páratlanok a maguk nemében; három éven felüli gyermekek számára a legkedveltebb karácsonyi ajándék. Olcsóbbak mint bármely más játék, mivel sok éven át eltartanak és még hosszabb idő múlva is kiegészíthetők és nagyobbíthatók. A valódi

Horgony-Kőépítőszekrények

az egyedüli játék, a mely valamennyi országban osztatlan dicséretet falált, és mindnyájuk által a kik ismerik, meggyőződésből továbbajánlatik. A ki ezen, a maga nemében páratlan játék és foglalkoztatásért még nem ismeri, az hozassa hamarjában az alant jegyzett cég által az új, gazdagon illusztrált árjegyzéket és olvassa az abba nyomtatott felette kedvező bírálatokat. — Bevásárlás alkalmával határozottan: Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrény kérendő és minden egyes szekrény Horgony-gyárijeggyel, mint nem valódi, keményen visszautasítandó; a ki ezt elmulasztja, könnyen kaphat kevesebb értékű utazatot. A valódi Horgony-Kőépítőszekrények 35 kr., 70 kr., 80 kr., 5 frt. és magasabb áron

a finomabb játékszerületekben készletben vannak.

Uj! A Richter-féle Türelmi játékok: Columbus tojása, Villámhárító, Haragtörő, Gondzű, Pythagoras stb. Az új füzetek, kettős játékok felette érdekes feladatait is tartalmazzák. Egy játék ára 35 kr. Csak a „Horgonnyal” ellátott játék valódi!

Richter F. Ad. és társa.

Első osztr-magy. csász. és kir. szabadalm. kőépítőszekrény-gyár.
Wien, I. Nibelungengasse 4. Rudolstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, London E.C., New-York.

(728a-5-5)

Szálloda-megnyitás.

Ezennel van szerencsém a t. cz. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az ujonnan épült

Nemzeti szállodában

a legnagyobb diszszel és kényelemmel berendezett

kávéházamat, éttermet és söröcsarnokomat

hétfőn, folyó hó 4-én megnyitottam.

Nem mulaszthatom el, hogy ez alkalommal a n. é. közönségnek köszönetet ne mondjak az irántam eddig tanusított jóakarataért, kérve egyuttal, hogy becses bizalmával és pártfogásával ezen új vállalatomban is támogatni kegyeskedjék.

Midőn végül, a n. é. utazó közönség b. figyelmébe ajánlom a szálloda I. emeletén levő elegans vendégszobáimat, biztosítom, miszerint mindenkor oda fogok törekedni, hogy pontos és előzékeny kiszolgálással a n. é. vendégeim meglegedését kiérdemeljem s vagyok

Nagykikindán, 1893. évi november hó 30-án

Kittűnő tisztelettel

Kohn Sándor,
a Nemzeti szálloda bérlője.

(782-3.1)

A legjobb hírnevű francia jelzék

Cognac MATIGNON

(ALEXANDER MATIGNON & Co. COGNAC Franciaország)

Vezérképviselők Osztrák-Magyarországban: PFAU ÉS TÁRSA,

Fiume.

Kapható minden fűszer-, csemege- és gyógyanyag-kereskedésben,
gyógyszertár-, cukraszda- és kávéházban. (731.2.2)

SPORT

Grand Vin Sec Pezsgő.

Vonatkozással Ő cs. és ap. kir. Felső, valamint Frigyes főherceg Ő Fensége legmagasabb látogatása alkalmából a cs. és kir. udvari pinczék, valamint a főhercegi udvartartás részére történt megrendelésekre, a fenti pezsgő-fajt kiválóan ajánlja

LITKE L.

cs. és királyi udvari szállító
pezsgőbor-gyár telepe Pécsen.

Főraktára:

BUDAPESTEN: Hatvani-utca II. sz. a

Megrendeléseket elfogad:

Francz J. L.,

Nagybecskereken.

Kapható továbbá minden első-rangu bor- és fűszerkereskedésben,
ugyszintén szállodák és étkező helyiségekben. (732-15.5)

Kiadó lakás.

Két utcái, egy udvari és ágyszobából,
konyhából és egyéb mellékhelyiségekből
álló lakás előnyös föltételek mellett kiadó.
Megtudható a Jerőherceg utcái 642. ház-
szám alatt a háztulajdonosnál. (763-2.2)

Máriaczei Gyomorocseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és ártalanosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bizsés lehelet, fojtás, savanyu felbőfőgés, hasmenés, gyomorégés, felesleges nyálkákiválasztás, sárgaság, under és hányás, gyomorgörcs, székellés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámorrtóidáknál. Említett bajoknál a **Máriaczei gyomorocseppek** ezek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára használati utatással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. — Magyarországi főraktár:

Török Jozsef gyógyszerháza

Budapest, Királyi utca 12. sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessenek megtekinteni!! Csak oly cseppeket tessenek elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Velediságát bizonyítom”.
A Máriaczei gyomorocseppek valódián kaphatók.

Nagy-Becskerek: Kellner J. és Moeakoverák D. gyógyszer.; Szécsény: Klossy János gyógyszer.; Zichyfalva: Mayering K. gyógyszer.; Pérlasz: Laffleur Lajos gyógyszer.; Módos: Grób Ferenc gyógyszer. (732-43.1)

Nyomatott a kiadó Pleitz Fer. Pálnál Nagybecskereken.

Torontálmegyei Tanügy.

A „Torontál“ melléklete.

II. évfolyam

Megjelenik minden hó elején és közepén

22-ik szám.

Rovatvezető: Gockler Lajos.

Kartársaimhoz.

Ha lelkünk az emlékezés buvárhangjával elmerül a mult tengerében, a felszínre hozott drága gyöngyök közt legragyogóbb a szülő áldott kezétől diszitett illatos karácsonfa emléke. E drága emlék teszi előttünk oly becsessé az év legszebb ünnepét: a karácsonnt.

Ha az élet viharában megkérgesedett szívet a bizalmas családi kör szeretete és ujjongó öröme fogadja, és a szeretet ünnepe a boldogság sugarait varázsolja az emberek szemébe, a rideg kéreg alatt szunnyadó nemes érzelem újra fakad és édes öröm dagasztja a keblet. Ez édes öröm teszi oly kedvessé az év legszebb ünnepét: a karácsonnt.

A midőn tisztelt kartársaim ma a mult emlékein elmerengnek és kedves otthonukban a jelen örömeit élvezik, fogadják szeretettel szíves üdvözetemet, melylyel köszöntöm önöket az év legragyogóbb ünnepén: karácson-napján.

Mint tanító követem önöket a multba. —

Ki rövidebb, ki hosszabb idő óta cserélt helyet az iskolában: a poros iskola-padból a poros tanítói székbe ült. E rövidebb, hosszabb idő óta letűnt évekre, mily jól esik visszaemlékeznünk. Mint reményteljes ifjak siettünk le a tanítóképezde kopott lépcsőin. Szívünkben a lelkesedés lángjával, keblünkben az égő vágygal a haza és az egész emberiségért mindentünket feláldozhatni, ajkunkon ama szent fogadással, hogy az emberiség eszményi javait szolgálni fogjuk utolsó leheletünkig. Ma úgy érezzük, hogy az ifju lelkesedése ugyanaz, mi a lepke szárnyain a tarka virágpor. Lehullasztja az élet vihara és boldog, hinek szárnyait nem tépdeste a fergeteg. Boldog tanító, ki ez ifjúkori lelkesedést nemcsak emlékében, hanem szívében is megőrizte.

Kétszeres szükségünk van az eszmékért való lelkesedésre. Pályánkon az anyagi jutalom oly csekély, hogy a kit idealizmus nem képes már fentartani, mint tanító elveszett. Kinek szemében az iskola csak műhely, hol mindennapi kenyerét keresi, az jobban teszi vala, ha más pályára fordul; az ő számára e talajon csak tövises nőnek. De hivatásunk is megkívánja, hogy a modern bálvány: a fazék, ne legyen egyedüli oltárunk. Hivatásunk az, hogy az ifjúságot magasztos eszmékért lelkesítsük, hogy bennök a nemes érzelmeket lángra gyujtsuk. Pedig ezt csak akkor tehetjük, ha magunk is tudunk lelkesedni, mert: „ha azt akarod hogy sirjak, előbb sirnod kell magadnak“ — mondja Cicero.

A lelkesedésre szükségünk lévén, gondoskodnunk is kell annak ápolásáról. Tömörölnünk kell, hogy egymástól nyerjünk buzdítást, bátorítást kitartásra ama küzdelemben, melyet szent ügyünk érdekében folytatnunk kell. Tömörölnünk és az iskola falain belül és kívül vállat vetve munkálkodnunk kell, hogy lelkes munkásság által egymás szívében ápoljuk a lelkesedés lángját.

Ha lelki szemünk ekként a multból a jelenbe irányult és az ifjúkori lelkesedés ápolását óhajtjuk, figyelemre kell méltatnunk ama eszközöket is, melyekkel célunkat elérhetjük. Ez eszközök közt legfontosabb a sajtó. Nekünk, kiknek a megye szűkebb határai között közös érdekeink vannak, e lap áll rendelkezésünkre. Ha e mellé tömörölnünk, e szilárd kapocs útján biztatást, bátorítást nyújthatunk egymásnak. Sőt ennél sokkal többet is tehetünk.

E lapok útján, miután ezeket a nagy közönség is olvassa, befolyást gyakorolhatunk a családi nevelésre, az iskolazékek, községi előljáróságok, szolgabírák stb. ek

által ügyünkben tett vagy teendő intézkedéseket itt tárgyalhatjuk, és a midőn tanügyünk hiányai, bajai avagy ujjításai felől tájékozást nyújtunk az olvasóközönségnek, megbecsülhetetlen szolgálatot teszünk magunknak és ügyünknek.

A midőn tehát önök ma a multik emlékein elmerengenek, üdvözetemet ama óhaj kíséri: vajha visszaemlékezésük a lelkes munkálkodásnak ki nem apadó forrásául szolgálna.

De önök a kedves otthonban a jelen örömeit is élvezik. Tanítói örömük fokozásához talán hozzájárulnak e lapok. Talán örömmel, de talán büszkeséggel is mutatnak önök lapunkra, melynek útján becsülettel szolgáljuk ügyünket és a nyilvánosság előtt tiszteletreméltó működést fejtünk ki. Legyen ez ünnepi szám sokaknak kedves karácsoni ajándék.

A kettős óhaj, mely üdvözetemet kíséri, ha valósul, a lapunk mult számában kifejtett tervem valósulását jelenti.

Ha tisztelt kartársaim lelkes munkálkodás céljából tömörölnének és e lapokat örömmel fogadják, ügyét magukénak tekintik, akkor biztos vagyok benne, hogy a tanügy érdekében ezentul nagyobb akciót fogunk kifejthetni, mert meg lesz a **hetenként két oldalon** megjelenő tanügyi melléklet. Akkor e lapnak buzgó terjesztésére önöket egyenként felkérnem nem kell; ennélkül is gondoskodni fognak róla, hogy a lap utat találjon minden hová, hol akarjuk, hogy meghallgassanak; akkor fedezve lesz a tetemesebb nyomdaköltség, melynek megtérítése egyedüli feltétele a tanügyi melléklet ily nagy arányban való kibővítésének.

A mit saját ügyünkben teszünk, az nem áldozat, hanem kötelességteljesítés. Erre kérem önöket újra és ezzel köszöntöm önöket ismételtén az év legragyogóbb ünnepén.

Gockler Lajos.

A „Torontálmegyei Tanügy“ tárczája.

Karácsoni képek.

Írta: Dold István.

A nap égő korongja fenséges mosolylyal hinti szét utolsó gyenge sugarait nyugaton és siet engedni a leszálló alkonyak, hogy holnap nagy napra köszöntse a föld fiait — keleten. Leáldozott és méla csendben hagyá a tájt.

Teljes fényében uszik föl az ezüstös hold és a fehér felhők mögül itt amott le-lekandikálva, csillogóvá varázsolja a föld téli köntösét — a hótakarót. — Lassan-lassan a felhők is összeolvadnak, kezd sötétedni és sűrű pelyhekben hull alá ismét a hó.

Siri csend van szanaszét — a természet is ünnepelni készül. Az emberek orcáiról különös fény verődik vissza; úgy tetszik, mintha az öreg csudacsillag támadott volna újra, hogy világítson szemeikből, hol egy hosszú éven át a bu, bánat, gond — czivódás és gyűlölet — bűn és igazságtalanság tanyát ütöttek. Csakugyan a betlehemi csillag emléke tükröződik arcaikról, újra megvilágítja az embereket és úgy tetszik — mintha, újra megnyílnék az ég és vakító fényárban ringatná angyalait, kik szüntelen harsónával hirdetik a „Gloria in excelsis Deo“-t.

Az emberek kebleiből meg visszazeng a dal: „Békesség a földön élő jóakaratu embereknek!“ — és feledve a sok emberi viszontagságot, kiengesztelődnék a béke és szeretet ünnepén: karácsonkor.

Alig van ünnep, mely oly mély benyomást tesz az emberre, mint épen a boldog karácson ünnepé. A rövid nappalok, hosszú éjjelek; a csodálatosan csillogó hóhelyek, az ereszt alatti

jégesapok odakünn és bent a kandalló nyájas melege; továbbá a csillagok, holdvilágos éjjelek titokzatos bája — mindezen jelenségek és momentumok különös hangulatot varázsolnak az ember keblébe.

E külső motívumoknál még bensőbbnek hatnak az emberre az érzelmek, melyek szívünket, kedélyünket karácsonkor elárasztják. A komoly, reményteljes kebelben a szeretet lángja vet lobot. Feltámadt az emberiség csillaga — világosság jött a földre, megváltónk született karácsonkor!

A karácson a gyermekek ünnepe — mondják, és ki tagadhatná ez állítást? Nem sugárzik-e tengernyi boldogság abból az ártatlan pillantásból, melylyel a karácsonfát körülállja a gyermek? Már napok, hetek sőt hónapoknak előtte sóvárogva várja a fiatal szívcseske a lámpákban tündöklő szent estét. — És mégis: a meglett ember, — ki végig élte aranykorát és java korában látja a karácsonnt lefolyni — ő merit legmélyebben az örömpohárból, melyet a szent karácson kinal az emberiségnek.

A gyermekkel bánva, gyermekké leszünk mi is ilyenkor és velök együtt élvezzük az egész gyermeki boldogságot; — de egyuttal feltárl előttünk egy különös éden: saját gyermekkorunk paradicsoma — a mult emléke. Ilyetén a szent este kettős jelentőségű a felnőtre nézve és így lesz ez ünnepi hangulat egységes kapocs nemzedékről nemzedékre — és általános minden családban.

Általános? Vajha ugy volna!

I.

Korán reggel egy nedves, penészes hideg pinczében fölébredt a fiú. Köntöse vékony volt, mint a pókháló, didergett a hidegtől és egy sarokban meghúzódva kénytelen-kelletlen nézte,

mint tolul szájából a lehelet... Szegény fiú!... Nagyon éhes volt. Ismételtén közeledett a lóczához, melyen beteg anyja szótlanul feküdt. — Mi sors hozta ide? Talán idegen helyről jöttek s nem kapva más lakást, kénytelenek egy nagy pinczehelyiségben alvóhelyet bérelni... s hozzá még beteg lett az anyja.

Karácson esteje közeledett, a többi pinczelakók eltávoztak napi teendőiket végezni — csak az átellenben levő sarokban nyoszörgött még egy élő teremtes, egy beteg öreg asszony. Azelőtt cseléd volt és most elhagyatottan fekszik haláloságán. Fiúcskánk teljesen magára maradt. Szomját időközben hóval oltotta, melyet a szél a pinczeablak redőin át befúj, hanem... sehol sem akadt egy morsára sem, hogy mindinkább fokozódó éhségét csillapította volna. Megint csak anyjához húzódott... fel akarta költöni, mert már esteledett és sötét lett. Anyjához simulva megtapogató arczát... Csodálattal vette észre, hogy anyja nem mozdul, ott fekszik egyenesen és olyan hideg, mint a körülötte levő fal...

Brrr, milyen hideg van itt, gondolta szegény, míg karját anyja vállára helyezé...

Anyja kimult — nem szenvedett többé.

Majd rálehel apró ujjacsáira, hogy valahogyan melengesse, s miután megtalálta a lóczán sapkáját tipegve elhagyta a pinczét... nehogy anyját felköltse, hisz' oly jól alszik... Már előbb is kiment volna, de félt a nagy komondortól, mely egész nap vonyitva ott setengett a szomszéd ajtó körül. Most már nem lesz ott a kutya, gondolta és kiosont az utcára.

Istenei, mily szép város! Ilyet még nem látott egész életében — pedig már 8 esztendő a fiúcska.

Odakünn, falun — a honnét — az

Karácson.

Minden nép mondáiban szó van aranykorszakról. Valjon létezett-e valaha az arany-korszak? Én azt hiszem, hogy igen. Egy dolog bizonyossá tesz felőle, ha vallásunk nem is tanítana reá.

Mint gyermekek boldogok voltunk. Gondtalanul, nem törődve a holnappal üztük játékukat. Az élet küzdelmei és csalódásai, az emberi szív szenvedélyei és keservei rejtve voltak előttünk. Atyánk mosolya, édes anyánk csókja volt vágyunk netovábbja. A materialista is, az élet oceánján hanyattatva visszasóhajtja gyermekora boldogságát, mely eltűnt — reménytelenül. Amint az egyes ember életében, úgy az egész emberi nem életében is egy boldog korszaknak kellett léteznie.

Ezen arany-korszakot, a paradicsom boldogságát elhantolá — miként a szentírás mondja — az első emberpár gyászos vétke, mely mint a gátja szakadt folyam halált és rombolást hozott az emberiségre. Ámde a Mindenható örök bölcsesége és kiapadhatlan szeretete örökös az ember felett. Az arany-korszak letűnte után évezredekig fuldoklott erkölcsi nyomorában az emberiség, míg végre megjött, a szabadtó, kiben évezredek reményei és fohászaival valósultak. Az egek leharmatozták az „Igazat“, kiben az atyák reménykedtek.

A függöny felgördült és az isteni színjáték kezdetét vette. Angyal hirdette a betlehemi szegény pásztoroknak, hogy megszületett az Üdvözítő.

Ez a világtörténelemben a legnevezetesebb esemény; az isteni gyermek születésétől kezdve az időszámítás megváltozott, ő lett a világ központja. Ő megnyitotta az emberiség lelkét a mindenütt jelenvaló isten fogalmának; a szeretet vallását hirdetőnek megmutatá a boldogulás útját és megtanítá szívünket felemelni a jószágos atya számolyához, hol az emberi élet és boldogságának forrása és hol egykor kegyességünk jutalma és a gonoszságnak büntetése vár. — Tanaiban a legtisztább és legmagasabb erkölcsiséget fejezte ki és oly tökéletes élettörvényt szolgáltatott nekünk, hogy általa az emberi társadalom a legszilárdabb alapot nyeré. A magasztos tanok által megváltozott az események folyama. Az óvilágban az egyén nemzeti célokat szolgáló oly eszköz volt, mely egyénileg nem, csak összességében számított. Az emberi méltóság le volt alacsonyítva, az ember önmagát és magasabb rendeltetését nem ismerte. Az Üdvözítő felszabadítá az egyént az összesség járma alól, kimutatá az ember magasabb rendeltetését, és arra ösztönzé, hogy a boldogulást, a tökéletesedést célzó törekvésben kell keresni.

Van tehát okunk örvendeni a mai napon, melyet Jézus születésének emlékeztére szentelünk. Bátran zenghetjük az angvallal: „Dicsőség a magasban Istennek és béke a földön a jóakaratu embereknek“, mert megszámlálhatatlanok a Jézus születéséből reánk kiáradó szellemi és erkölcsi javak. Krisztus születésével új szellem ébredt, mely lassan áthatotta az egész világot. A zárkózott nemzeti élet bilincseit az ember széttörte és az egyetemes emberi, a human kor kezdetét vette. Hitünk tanai szerint kezdetét vette a megváltás, Krisztus visszaállította

éj nagyon sötét volt, csak egy lámpa világított végig az utcán. Aztán még az ablakokból sem lehetett világosságot látni, mert mihelyt esteledett, bevonták redőlyekkel — az emberek meg bezárkóztak. Az utcán nem járt senki, csak egy-egy kutya-falkát lehetett látni, mint hajhászott végig vónyitva s csaholva a sötét éjjelen... De odakünn melegebb volt ám és enni valót is adtak!... Hanem itt... Istenem! Csak egy betető falatocskája volna... úgy, de úgy éheznek szegényke...

Mily lármás itt az élet még este is! A tengersok lámpa, a járókelő emberek, robogó kocsik mind-mind feltűntek neki. A tájékozók lovak lehellete karikára fagyott a borzasztó hidegben — a hó csak úgy csikorgott lábuk alatt és... a fuicska, jaj... jaj, mily éhes! — E mellett egyszerre erős fájdalmat érzett ujjacskáiban.

Egy nagy, széles utcába ért. Itt agyon-tiporják az embert, oly sűrű a közlekedés. Mint fut, szalad, rohan mindenki... mennyi lámpa — oly világos mint nappal. De ni ni! Mi az?... Oh, mily hatalmas üvegtábla... a tábla mögött szoba, melyben magas kivilágított fa áll — ez mindenestre karácsonfa, aranyos-ezüstös holmikkal. A fa alatt babák, lovak s mennyi szép egyéb játékszer! Jaj, de szép ez mind!... Ni, a gyermekesereg, hogy tánczol körülötte, hogy vigadnak, nevetnek. Mindezeket látva ámul-bámul szegényke és feledve mindent: nevet a nevetőkkel!

De hogy megijedt egyszerre... Kezei pirosak, ujjacskái már nem fáznak, hanem mereven állnak. Most meg a lábaiban érez iszonyu fájdalmat — alig bírja. Keservesen sirva tovább haladt keresztül kasal a tömegben, míg egy nagy ablak előtt ismét megáll.

Isten dicsőségét, az emberiséget igaz hitre és Isten igaz tiszteletére tanította. A szeretet vallását hirdető, békességet hozott az embereknek. Ezen alapigazságok képezik a karácson hátterét és ezek emelik ki az ünnep ártatlan örömeit a mindennapiság köréből.

És mindezt szépen jelképezi a karácson fája égő gyertyáival, édes gyümölcseivel és szép ajándékaival. A karácson illatos fája az egyház magyarázata szerint Krisztust jelenti, kit a menyői atya mint az élet fáját a földre plántált, minek utána az aranykor élet fája elveszett. Ő az élet örök zöld fája, mert írva vagyon: Ki benne hiszen, élni fog örökké. Az égő gyertyák a keresztény poezisban a „világvilágosságát“ jelképezik, mely megjelent, hogy nekünk a hit és szellem világát hozza. A különféle gyümölcsök és édességek a karácsonfán jelképezik a bőséges malasztoakat, melyekben Krisztus által részesültünk.

A karácson a jótékonyosság ideje és méltán, mert hiszen a betlehemi jászolban született kised irántunk való szeretetből született, élt és szenvedett és mindazoknak, kik benne hisznek, a szeretet parancsát kötö szívére, mondván: erről ismeri meg, hogy tanítványai. És a szeretet, cselekedetekben kell hogy nyilvánuljon. Kivált az elhagyatott gyermekek azok, kikre első sorban gondol a keresztény szeretet és boldog ember, ki egy szegény gyermek szemébe az öröm könnyűjét varázsolta. Ne sajnáljuk e nemes célra soha filléreinket.

A nemes szív, jótétemények gyakorlásában leli boldogságát. A jótétemény mint jótékony harmat hull az emberiségre és csodálatos módon gyümölcsöt terem nemzedékről nemzedékre. A szeretet egyetlen cselekedete még századok múltán is áldást áraszt szét, a mikor a szív, melyből származik, már rég megszűnt dobanni.

Légy köszöntve legszebb ünnepünk: a karácson.

M. M.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. jubileuma.

A majdnem két évtizeden át önrendelkezési jogától, alkotmányától és szabadságától megfosztott, passzív ellenállásra kárhoztatott nemzet egyetlen téren sem sinylette meg annyira az elnyomatás által okozott keserveket, mint a közoktatás terén. A Bach-Thun korszak által a nemzet testébe vetett mérges szuronyok folytán keletkezett sebek még napjainkban sem gyógyultak meg teljesen.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. jótékonyan ható irul szolgált a sebekre és itt-ott a teljes gyógyulást is eredményezte. Nagyonfontosságú törvény az, mely már eddig is kulturális téren óriási haladásnak szolgált kiindulási pontjául. A nevezett törvény létrejöttének 25-ik évfordulóját őszinte szívből ünnepli e haza minden hű fia, a haladás őszinte barátja, a szabadelvű, az új, a modern iskolának minden tántoríthatatlan híve. Hisz a szóban levő törvény az első lépéseket jelezte, melyek szükségesek arra nézve, hogy országszerte

Látja, hogy odabent diszesen öltözött, urinők kalácsot osztogatnak. Besompolyog az ajtón... Hu, hogy rákiáltanak szegénykére. Takarodj semmiházi! De egy néni megsajnálta és egy darab süteményt nyomott a kezébe. Kiérve, elejtette a kalácsot, ujjai megmeredve, felmondta a szolgálatot... Gyorsan, gyorsan tovább szalad, maga sem tudja, merre!

Amott, egy kirakat előtt nagy tolongás van. Valljon mit néznek? Oda szalad és látja miként játszanak a kirakatban a műbabák — hogy hánynak bukfenczet és tornásznak, mintha csak valódiak volnának. Ismét nevet szegényke... de jaj, hirtelen úgy tetszett neki, mintha valaki hátulról keményen megragadná és visszafordulva egy gonosz kamasz áll előtte. Alig egy pillanat és szegény fuicska elterült a földön... úgy meglökték! A körülálló kiabálnak, a fiu foglurik és ijedtében szalad, szalad... hova? A merre lábai viszik.

Félelmében beszaladt egy sötét udvarra, és elbújt egy rakás fa mögé. Itt jó lesz — legálább nem talál fel senki... és milyen meleg van itt... csodálkozva vette észre, hogy sokkal könnyebben érzi magát... Nem fáj már sem keze sem lába... Elaludt... örökre!...

Karácson reggelén ott találták a kis tete met kövé dermedve.

II.

Térjünk vissza ama vig arcokhoz, melyekről a „boldog karácson“ tisztán leolvashatjuk — és pillantsunk a családba, hol a boldog gyermekesereg már napok, söt hetek óta várja a szent időt.

Künn sűrű pelyhekben szállong a hó, az emberek sűrűnek-forognak, mindenkinek van még valami sürgős dolga, elintézni valója, hogy családja számára kellemessé tegye a szent estét.

a sötétség oszolja és helyébe jótékonyan ható világosság lépjen, hogy az iskola és a tanító évszázados ellenlábasaitól szabaduljanak, hogy az iskola semmi másnak, mint csakis az iskolának szolgálatában álljon.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. megadta a módot és alkalmat a szabadelvű haladásra, szabad kezet engedett azonban a sötétség emhereinek, hogy ezentul is az iskolát önző céljaikra felhasználják. Az akkori törvényhozás, hogy a törvény létrejöttét kérdésessé ne tegye, engedményeket tett a különféle felekezetek ultramontánjainak és így a szabad iskola ellenségeinek malmára hajtotta a vizet. Fejlesztették a népnevelésügyet, kiki a saját fazonja szerint, az állam és némely községek előre, a felekezetek nagy része — tisztelet a kivételnek — hátra felé.

Ezen anomáliát belátta báró Eötvös József legméltóbb utódja hazánk ez idő szerinti közoktatásügyi minisztere, amiért is egyik parlamenti beszédében az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. revíziójának szükségességét hangsúlyozta. A miniszterrel egyetértének a gyakorlat emberei a modern paedagogia hívei. Igenis, iskolai törvényünk revidélandó és tökéletesen szabadelvű alapra fektetendő. Kihagyandók és másokkal pótlandók mindama paragraphusok, melyek megengedik azt, hogy avatlanok az ur szentélyében kontárkodjanak. Az iskola önönmagáért, nem pedig mellékes célból álljon fenn. Érvényesüljön egész terjedelmében a ratio educationisban lefektetett azon elv, mely szerint az iskola politicum. És ha politicum, akkor csak magyar nemzeti politicum lehet. Azért a törvény módosítása alkalmával az iskolát nem lehet és nem szabad másnak, mint állami intézménynek tekinteni és abban minden forumon keresztül nem intézkedhetik más, mint az, ki arra a törvény értelmében a tanító-képző intézetben képesítést nyert.

Olyformán kell a törvényt módosítani, hogy annak keretén belül a tanítók szolgálati viszonyait szabályozni lehetne úgy, hogy az iskola a még napjainkban lelkiismeretlen módon garázdálkodó született igazgatóktól, alkalmatlan, az iskoláigyhöz nem értő tanfelügyelőktől szabaduljon.

Az egyházpolitikai javaslatok, melyek hitem és meggyőződése szerint törvényerőre fognak emelkedni, csak évek múltán teremhetik meg a kívánt gyümölcsöt. A szabadelvű intézmények a gyakorlati életben csak úgy érvényesülhetnek, ha az iskolát tisztán szabadelvű alapra fektetjük.

A család ünnepe ez, mely alkalommal minden házban igyekeznek mosolygó tavaszszá varázsolni a komor telet.

Vigan pattog a tűz a kandallóban, a háziasszony a konyhában készíti az ünnepre valót; a gyermekek meg szobácskájukba vonulva sóvárgó áhitattal tanakodnak a történelemről. Majd kilát egyik-másik a mamához és a nagy műhöz ők is beadják a garast. Az egyik mazsolát tisztogat, vagy mandulát fosztogat, a fiuk meg felpattogtatják a diókat, törlik a cukrot — szóval ma a szokottnál csendesebben viselik magukat és nagyobb előékenységgel és vigyázattal teljesítik kommissiójukat. Csak itt-amott hallani „enyje beh sok rossz mandulát adott a boltos“ vagy „mennyi összeszáradt rossz mazsolát hoztak“ stb. Persze a mama megengedte, hogy a rossz mazsolán, dión, mandulán azonnal a helyszínén hajtják végre a statáriumot. Bizony teljesítették is — kiki a maga módján! A leányok igaz, nem oly kegyetlenül, hanem a fiuk irgalmatlanul pusztították; olyannyira, hogy a mama kegyetlen volt őket bezavarni a szobába.

Nemsokára apa is megjött. „Jaj, mennyi csomagot, staniczlit vitt a hóna alatt!“ Hiába lopódzott be a szomszéd szobába, a fiuk éleslátása mégis észrevette. S most ott állnak a szomszéd ajtónál, és visszafojtott lélekzettel leskelődnek, lábujhegyen a kulcslyukon át nézve, mint csinálja a „Kristkindli“ a karácsonfát. Egyik közölök nem tartotta be a sort és a kiszabott időt a kulcslyuknál — mert hát felváltva, hol egyik, hol a másik ment a kulcslyukhoz, mint testvérekhez illik is — mire nagy zaj támadt. Ezt meghallotta apa, befűggyönyözte az árulkodó nyilat és tovább dolgozott.

Csakhamar be is fejezte a nagy művet; és mire mama is kész lett a konyhában, itt volt

A kik évszázadokon keresztül a magyar nemzet haladását hátráltatták, a kik a közelmúltban is országszerte a tudatlan tömeget a szabadelvű intézmények ellen csoportosították, a kik Isten házáat, a szöveget önző céljaikra felhasználják, nem méltók arra, az állam legfontosabb ügye, az iskola fölött rendelkezési joggal birjanak.

Azért e sorok írója, mint a szabadelvű magyar nemzeti iskola egyik igénytelen közkatonája, a szabadelvű körökben országszerte nyilatkozó jubiláló örömhöz szívének és lelkének egész melegével csatlakozik, bizton remélve, hogy közoktatási kormányunk és törvényhozásunk utat-módot fog találni, hogy a számos helyen a nemzet testén, éppen az 1868. évi iskolai törvény hiányainál fogva mutatkozó tatóngó sebek említett törvény módosítása által a következő 25 év alatt teljesen behegedjenek. Azért a szabadelvű magyar tanítószáz élénk érdeklődéssel viseltetik az egyházpolitikai javaslatok sorsa iránt. Ha a szabadelvű politika egy irányban győzni fog, akkor a győzelem az oktatás terén sem maradhat el, az iskola fel fog szabadulni és bekövetkezik végre valahára az idő, melyben meg fog valósulni minden komoly tanító jelgéje, mely szerint Az iskola én vagyok!

Bányai Jakab.

Egyleti élet.

A „Délmagyarországi Tanítóegylet“-ről. A negyedszázad alatt dicsőséggel befutott pályán most a csendes, de hasznos munka éveit éli a délvidék nagy, szabad egyesülete. Habár a gyűlések sok kívánni valót hagynak hátra, másrészt el kell ismerünk, hogy az egylet belsőleg még soha nem erősödött meg annyira, mint most. Csak néhány éve annak, hogy a tekintélyes egylet zilált anyagi viszonyai miatt a bukás szélén állott. Schenk Jakab jelenlegi elnök érdeme, hogy az egylet pénzügyei immár teljesen rendben vannak. Az eddig üresen állott egyleti pénztárban ma 200 frt készpénz van. A segély-alap, melyet Schenk 600 frtal vett át, ma közel 1200 frtot tesz. A zászlóanya-alapítvány, mely 120 frtnyi volt, ma 800 frtnyi és így az egyletnek tiszta vagyona ma 2000 frtnál többet tesz. E mellett 100 forintot küldött az Eötvös-alapba és 225 frtal járult az egylet a Révay-szobor felállításához. Nem kevesebb sikerrel működik Schenk az egyleti élet emelése terén. A panaszos nagy fiókegylet, melynek körében egy igazság szellem néhány év előtt a visszavonás magvait hintette el, a közös ügyeinkért lelkesedő férfiak vezetése alatt visszatért ismét az anyaegyletbe és a nagy egylet kebelében végre béke és nyugalom honol. Krassó-Szörénymegye alispánja az elnök megkeresésére

az este. Az egész család most együtt várja a nagy momentumot.

A gyermekesereg estendet áll az ajtó előtt, várva, mikor nyílik az ajtó, hogy színről-színre láttassák a számukra készített meglepetést. „Csingi-lingi-ling!“ s megnyílik az ajtó. Előttük a vakító fényben uszó karácsonfa!

Az illatos fenyőfa sötétzöld ágain, mint apró csillagok fénylenek a nemzeti színű kis viaszgyertyák és ragyognak azok a regebeli cukorvirágok, aranyos-ezüstös s jegeces gyümölcsök, melyek csak a szent estén nyílnak és a karácsonfán teremnek.

Alatta és körülötte a sok csesebecse, játékszer vagy karácsoni ajándék. Mindenkinek jut valami.

Benső örömtől sugárzó arecczal, hadonázó kézzel állják körül egyideig a karácsonfát — mindenki a maga ajándékára mutogat. „Az a nagy baba enyém“, kiáltá egyik; nem! az enyém; az ott a tied! — a másik. „Ugy-e mondtam, nekem ostort hoz a kis Jézuska“, szolt a gondörfeji fiúcska. „Én meg tudtam, hogy képeskönyvet kapok“, jegyzé meg az okosabbik; — stb. stb.

Ilyenkor a gyermek szemében egy jobb világ visszfénye mutatkozik — az ártatlan gyermekszem boldog pillantása ez! — mi meg szent meglepedettséggel állunk gyermekeink előtt.

Bármily csekélység is legyen az ajándék, a gyermek örömmel fogadja s megtalálja azon élénk képzelmenek ártatlan gyöngyét mindenkoron.

„Köszönjétek meg apátoknak az ajándékokat, a jó Istent meg kérjétek, hogy tartson meg bennünket jó egészségben, hogy még sok ily karácsony együtt ünnepelehesünk!“ imígyen szónokolt a mama és azzal átadja a karácsonfát rendeltetésének... a gyermekek örömeinek! — Most kezdődik csak a hajsza!

a napidíjak és fuvarbér tárgyában rendeletet bocsátott ki és így remélhető, hogy a lugosi, karánsebesi, orsovai, resincai és oraviczei fiókegyletek újra ébrednek. Most még csak az osztr. magyar államvasutársulat tanítói ügye vár elintézésre; hiszszük, hogy Schenk ez ügyben is meg tesz minden lehetőt.

Az „Aradvidéki Tanítóegylet“-ről. Aradról írják, hogy az „Aradvidéki Tanítóegylet“ a jelen tanévben ünnepli fennállásának negyedszázados évfordulóját. Az egylet vezetősége ez alkalomból nagyobb szabású ünnepet fog rendezni, melyre ugy a csongrád-megyei, mint a délmagyarországi tanítókat meghívja. Az előlegesen megállapított program szerint a gyűlés július hó 15—25. táján volna tartandó egyidőben a délmagyarországi tanítók új aradi gyűlésével, hogy így a délvidékiek corporatív jelenhessenek meg az aradi ünnepélyeken.

Elhanyagolt kötelesség.

(Iskolászéki tagok figyelmébe.)

Alig két hete volt huszonötödik évfordulója annak, hogy a népoktatásügy hazánkban országos rendezést nyert.

Sok szép eszme nyert kifejezést az 1868-iki törvényben; ámde ezen eszmék megtestesítése céljából létrehozott alkotások és tett intézkedések a gyakorlati életben egészen más szint öltöttek, mint a hogy ezt a törvény lánglelkű megalkotója, Eötvös kontemplálta.

Azon alkotások között, melyek a gyakorlati életben sok helyt kínos kiábrándulást vontak maguk után, előkelő helyet foglal el az iskolászéki intézménye.

Tekintettel arra, hogy az ember mint a társadalom tagja jelenik meg a földön és mint ilyenre a társadalmi szokások, erkölcsök, felfogások bizonyos kötelező erővel bírnak, a társadalomnak joga van tagjait a maga törvényei, erkölcsai, szokásai, felfogásai szerint idomítani. Más szóval: a társadalomnak joga van tagjait a maga számára nevelni és így az iskolaügy szervezetében a kellő befolyást kellett számára biztosítani. Ezen szép elv hozta létre az iskolászékieket, melyek által a társadalom a gyermeknevelésnél befolyását érvényesítheti. Midőn Eötvös életre hívta az iskolászékieket, kettős céllal lebegett előtte: először meg akarta akadályozni azt, hogy a tanító a szűkebb teoria által elragadtatva, a gyakorlati élet szilárd talaját láb alól vesztse, de másodsor fel akarta költöteni és folyton ébren tartani a nagy közönség érdeklődését az iskola és ügye iránt.

Természetes, hogy a ki ily várakozással néz az iskolászékiek működése elé, az keservesen csalódik. Az iskolászékiek a közoktatásnak tudományos részére befolyást soha nem fognak gyakorolhatni. Az oktatás és nevelés művészetét laikus közönség nem fogja irányozhatni soha. Marad tehát a közönség érdeklődése, mely azonban sokkal fontosabb, mint a milyennek az iskolászékiek ebbeli kötelességeiket általában felfogják.

Az iskolászékiek, azaz a közönség érdeklődésétől függ jórésben az egyes iskolák sorsa.

Az iskolászéki kötelessége volna meghatározni a tanító fizetését és a tanítótársaság által előírti az iskola sorsát. De ennél nem kevésbé fontos kötelessége gondoskodni, hogy a tanulók szorgalmasan járjanak iskolába. A mennyiben pedig az iskolázatásnak akadályai vannak, gondoskodnia kellene ezen akadályok elhárításáról. Tudvalevő dolog, hogy a szegénység nálunk a rendes iskolázatás legnagyobb akadályai; az iskolászékiek kötelessége volna tehát társadalmi minden elkövetni az iránt, hogy a szegény gyermekeknek az iskolába járását lehetővé tegyék. És ez nemcsak logikailag következtetett kötelesség, hanem a törvény által tényleg megállapított és a miniszteri utasítások által precizizozott munkakör. A törvény 31. §. ugyanis azt mondja: szegénységüket kimutató gyermekek könyveket ingyen kapnak az iskolától. Az utasítások a 33. §. pedig: esetleg ruhát is díj nélkül ad az iskolászék.

A mily szép munkakört szab a törvény ezekkel az iskolászékiek elé, oly ritkán találkozunk ilyen testesülettel, mely e munkakört minden irányban kellőleg betöltene.

Mert mit involvál a citált paragrafus és mit kellene itt tennünk?

A törvény betűje szerint a tanulókat első sorban tankönyvekkel kell ellátni. Hogy a kellő tankönyvek és tanszerek nélkül eredményteljes tanítás nincsen, azt mondanunk sem kell. Ha a tanulóknak könyve nincsen, nem tanulhat olvasni. Ha táblája, írka nincsen, nem tud írni. Pedig bizony ezer számra vannak családok, özvegyek, napszámosok, budárok stb., kiknek betevő falatok nincsen, kiknél az a 20 kr. nagy pénz és kik a táblára, írka a néhány fillért csakugyan nem tudják honnét előteremteni. Itt az iskolászék munkaköre.

Az utasítás betűje szerint a tanulókat esetleg ruhával kellene ellátni. A szegénység törvényt bont. Hiában van törvényünkben a tankötelezettség kimondva, a mely család földhöz ragadt szegény, az gyermekét nem küldi iskolába. Nyáron téglát hord, libát legeltet, őszre tarlózik, krumplit szed stb. Télen pedig otthon ül, mert szegénynek se csizmája, se cipője, se gunyája nincsen. Ujabb időben az emberszeretet, különösen városokban, óriási áldozatokat hoz, hogy a kis gyermek gyenge tagjait a tél zord fagyja ellen megvédjék. Ámde a mi ez irányban történik, még mind vajmi kevés ama óriási sebhez képest, mely mint földhöz ragadt szegénység a társadalom testén tatóng. Itt volna az iskolászék hálás munkaköre.

De ezeken kívül a törvény szelleme még többet is követel.

A tél csikorgó hidegében, havas, zivataros napokon déli harangszóra állítson be valaki az iskolába. Beesett arczu, vézna gyermekek üldögélnek ott, kik egyik kezükben egy darab száraz kenyert, másik kezükben — legjobb esetben — még egy darab kenyert tartanak. Ebédre maradnak ott, hogy a rossz időben a messze utat ne keljen delután is megtenniök. Szegények sokszor egész héten nem esznek meleg ételt, pedig hát az ő korukban a meleg, tápláló ételre kétszeresen szükségük volna. Nem sok az, mit

lanul meglapulok itt a sarokban és költök gondolatokat!

Tovább folyik a karácsoni kincsek kutatása, lassan-lassan a komolyabb tárgyakra is rákerül a sor. Ilyenek a könyvek.

A legnagyobb fiú „Bánfi“ — „Magyar László“-ját kapta. Ez igen sikerült ajándék és tanulságos, szép olvasmány nagyobb — ugy 12—13 éves fiuk számára; mindemellett még csinos kiállítású is. Minden könyvkereskedésben kapható. Felnyitja és elkezd belőle olvasni; még pedig hangosan ám, mivel azt akarja, hogy meghallgassák.

A család okosabbik lánya számára „Bródy“ — „Almanach“-ja fekszik a karácsonfa alatt. O is tart nagy hangon felolvasást. Ott vannak továbbá még „Istvánbácsi“-ék meg „Pósa“-ék, több-több példányban. Mindegyik könyvet ragad és elkezd hangosan olvasni.

A zenebona nem igen vág össze; miért is elhatározzák egyhangulag, hogy sorba, felváltva olvasnak — a legkisebb, olvasni tudó leányka kezdi „István-bácsi“-val. A szülők képezik az auditoriumot, meg kell hallgatniok, tartoznak azzal gyermekeiknek; mert csak így válik az ajándék való becsüvé.

Egyik fiúcska „stereoskop“-ot kapott, nagy élvezettel nézi képeit. Apa, mama is kénytelen vele nézni — de meg a Panna cselédet is behívják. Természeti kíváncsalm az a gyermeknek — ő osztolni kíván minden áron az élvezetben.

A hol nem engednek a gyermek óhajának és részt nem vesznek mulatozásában, ott csakhamar elvész az ajándék igazi becsé és az aranyos kincs — pusztá kövé változik.

Az egoista gyermek — nem egészséges! Vagy talán valami genie készül lenni belőle?! Meglehet — de én ki nem állhatom az olyan gyermeket, ki örömét magába oltja. Hadd törjön ki ilyenkor, legyen eleven — buban, örömben osztozkodó! Így lesz belőle ember!

esdő tekintetükből kiolvasunk: egy kanál meleg leves az egész. Gazdagok a kutyáknak is többet adnak.

Itt volna az iskolaszék leg szebb és leghálásabb munkaköre.

Ha pedig megjő a gyermekek ünnepnapja a karácson, ha minden jómódu család hajlékában az illatos karácsonfán kigyulladnak a kicsiny lángok s kicsinye nagyja örömujjongva állja körül a diszes és gazdag ajándékokat, a szegények kétszeres sulylyal érzik a szegénységet. Itt újra szükség volna az áldott kézre, mely a nyomort legalább egy napra elfelejteti. A szegény gyermekek számára a karácsoni iskolai ünneppé kellene tennünk és az iskolában egy diszes karácsonfát állítanunk azok számára, kik a karácsoni örömeiket csak az üzletek kirakatai előtt élvezik.

Az iskolaszék munkakörébe talán ez is beleszök.

Vajjon hány iskolaszék van megyénkben és hány van az egész országban, mely az itt megjelölt köteleseknek hűen megfelelne?

Eötvösnek halhatatlan szelleme, szálid meg iskolaszékeink tagjait s térítsd a humánus cselekvésre azokat, kik eddig csak tanítókat választottak és a tanítók előjáróinak képelték magukat!

Markus.

Különfélék.

— **Kinevezés.** A vall. és közokt. miniszter Györgyevits Szvetiszláv volt szefkerini községi tanító, a tomaseváci községi iskolához rendes minőségben kinevezte.

— **Kitüntetés.** A „Magyar földhitelintézet“ Martin János nagyikindai tanítónak a gyümölcsfa-tenyésztés terén kifejtett tevékenységeért 100 frnyi jutalomdíjat és elismerő okiratot küldött.

— **Lemondott iskolaszéki elnök.** Nagy-Kikindáról írják, hogy az ottani gör. kel. szerb népiskola iskolaszéki elnöke dr. Granits Rankó állásáról lemondott. A közügyek iránt élénken érdeklődő férfi lemondása különféle találgatásokra ad alkalmat. Allitól egy tanítónak szabályellenes nyugdíjazása miatt vált meg Granits szép bizalmi állásától.

— **A XXVIII. nagygyűlésünk helye.** Uj-Arad város előjáróságától érkezett szivélyes meghívó folytán a „Dél. Tanítóegylet“ XXVIII. nagygyűlését a nevezett városban, az aradvidéki tanítók jubileumi-ünnepével egyidőben fogja tartani.

— **Egy derék tanító öröme.** Buding Jakab nagy öszi tanítót, ki 37 évi tanítóskodása alatt a társadalom hasznos, derék polgárait nevelte 6 fiát, az a ritka öröm érte, hogy utolsó (hatodik) fia József, a kuria tanácselnökétől következő sorokat hozta atyjának: „Nagy megelégedésemre szolgál, az ügyvédvizsgáló bizottságnak egyhangulag hozott ama határozatát Önnek kihirdethetni, mely szerint példás készültségeért megdicséri és az ügyvédség gyakorlására Önt kitüntetéssel képesítettnek itéli.“ Sok ily derék atyát és fiút a Hazának!

De lassacsán apa is gyerekké válik!

Ugy kell! — Nem képzelhetek magamnak nagyobb élvezetet, mint midőn apa is gyerekeskedik — értem ugyanis, ha istápolja gyermekei mulatozását.

Megsugja Pannának, hogy oltsa el a lámpást! — Megtörténik. Jaj — most keletkezik csak a nagy zürzavar, mindenki a maga játékszerét keresi, nehogy a sötétben lábra kapjon valahogyan!

„De nini!“ — egyszerre mély csend támad. A falon, az előre kikészített fehér vásznon a legszebb képek vonulnak végig!

Ez apa mestersége és a „Laterna Magika“ műve! — Nagy áhitattal bámulják. A legszebb tündéri alakokat idézi; teremnek „hófehérkék“, „hamupipókák“, „törzsökjancsik“ s több eféle regebéli jelenségek.

Végre a kis Jézuskát mutatja s azzal befejezi az est gyönyöreit. A mama intésére térdre hullanak és hálát adnak a jó Istennek, miközben újra meggyújtják a lámpást. Apa most stentori hangon kiadja az „Ordre“-t: Menjünk aludni!

Vége a gyönyörű estnek!

*

Éjfélt van. Künn tovább pelyhezik a hó, az istenfélő emberek az éjjeli misére sietnek. A harangok csengő-bongó ércnyelve mintha égből jönne, az összhangzó orgonajáték, karácsoni dalok, az égő csillárok fénye, mindmegannyian titokzatos, fenséges érzelmek akkordjaiba olvadnak.

Karácson reggelén aztán szájról-szájra jár: „a boldog ünnepeket“ kívánó üdvözlés.

En is e tradícionális, szép szokással zárom soraimat és e lapok olvasóinak egyenként s összesen: „boldog karácson“-t kívánok.

— **Óvónő-választás.** Szilvássy Amália okl. kisdédvönőt a melenczei községi kisdédvodához rendes óvónőnek megválasztották. A választást a közigazgatási bizottság helyben hagyta.

— **Magyarul nem tudó tanítók Temes vármegyében.** Temes vármegye közigazgatási bizottságának ülésében Sebesztha Károly kir. tanfelügyelő jelentést tett a magyarul nem tudó tanítók felől. Jelentése szerint Temes vármegyében összesen 70 tanító van, ki egy szót sem tud magyarul. Ezek közül nem bír képesítő oklevéllel 10. Gör. kel. hitfelekezeti iskolánál van alkalmazva 46, gör. kath. iskolánál 2, róm. kath. iskolánál 3, községi iskolánál 19. — A bizottság felhatalmazta dr. Molnár Viktor főispánt, hogy a magyarul nem tudó tanítók ellenében a törvény és a miniszteri rendelet által előírt intézkedéseket tegye; nevezetesen, hogy az illetőket részint nyugdíjaztassa, részint elbocsájtassa, részint pedig melléjük magyarul tudó segéd tanítót alkalmaztasson.

— **Ajánlott tanszer.** A vall. és közokt. miniszter C. Gerold's Sohn „Einhundert und fünf Wandtafeln für den naturgeschichtlichen Anschauungsunterricht“ című teneszközt az elemi és polg. iskoláknak megszerzésre ajánlja.

— **Győzött a magyar!** Szomoru kimenteli csata folyt le a napokban a hevesi katolikus iskola udvarán. Az iskolás fiúk a délutáni szünetet arra használták, hogy török-magyar háborusdit játszottak. A két tábor összecsapásánál a magyarok kis vezére Kovács Ferke „Győzött a magyar“ kiáltással iskolai tászkáját úgy vágta Valgon Jóska 9 éves török vezér fejéhez, hogy az menten hátrabukott és szörnyet halt.

A kántortanítók nyugdíjgénye.

Nemcsak a délvideken, hanem az ország más részeiben a legjobb tanítói állások közé tartoznak az ugynevezett kántortanítói állások.

A tanító, ha már mellékeresetre van utalva, legszivesebben a kántorságot vállalja el, a mely foglalkozás, ha tisztán orgonálásból és a tempioni ének vezetéséből áll, legmegfelelőbb mellékfoglalkozása is a tanítónak. Eltekintve attól, hogy a kántálás elődeinktől reánk maradt örökség, e tisztséget elvállalnia legtöbb helyt a tanító erkölcsi kötelessége, mert az egész községben nincsen zeneértő ember, ki az egyházi ének és zene vezetését elvállalhatná.

Természetes dolog, hogy a kántorságért bizonyos díj jár, még pedig a stólán kívül fixum is, mely legtöbb helyt a tanítói fizetésekhez volt és van csatolva. És ezen két tisztségért járó fizetés nemcsak a hitfelekezeti iskolánál, hanem községiéknél is annyira egynek vétetett, hogy sem a pályázatban, sem a tanítói díjlevélben külön tanítói és külön kántori jöve delemről szó nincsen.

A jelen év folyamán életbe lépett nyugdíjtörvényünk szerint a tanító utolsó évi fizetését fogja nyugdíjként élvezheti. Ezen fizetés alapján fizeti nyugdíjárulékát és ennek alapján kapja ötödéves kárpótlékát.

Természetes dolog, hogy mindenütt legfőbb kérdés lett: mennyi hát a tanítófizetése? És most ugy az iskolafentartók, mint az iskolaszékek kötelessége leendett a kántori fizetést a tanítói fizetéstől elválasztani. A hány helyen ezt eddigelé megtették, majdnem ugyan annyi esetben a tanító vallotta kárát. E téren majdnem mindenütt hiányzanak az iránytadó adatok és így részben a tanító beleegyezése nélkül, részben a körülmények kényszerítő hatása alatt adott beleegyezésével az őt joggal megillető teljes fizetéséből egy részt kántori javadalmazásnak deklaráltak.

Igaz ugyan, hogy a tanító működésének tartamára a kántori fizetésben megmarad, de nyugdíjaztatásakor erre azután semmi igényt nem tarthat.

A munkásnak adassék meg az őt megillető bére. Ha a tanító az iskola és egyház szolgáltaiban mint kántortanító munkaképtelenné vált, nyugdíjaztassék is mint kántortanító. Ha mint tanító nyugdíját az országos nyugdíjalapból kapja, ugy adassék meg neki mint kántornak is a kántori fizetés után a jól megérdemelt nyugdíj. E fizetést persze meg kell hogy adja az, kinek a tanító mint kántor szolgált: a hitközség.

Ajánljuk ez ügyet a hivatott körök figyelmébe.

Auer Mihály.

Tanügyi irodalom.

* **Kalászkok** című, az iskolai és tanítói életből vett rajzokat tartalmazó műre hirdet előfizetést Bánfi János, karánsebesi polg. isk. igazgató. A jeles paedagogus előfizetési felhívásában ezeket mondja:

A kik a „Néptanítók Lapja“-ban és egyebütt megjelent iskolai életképet olvasták, azok e művem tartalmával is tisztában lehetnek. A

kik nem olvasták, azoknak szolgáljon szives tudomásul, hogy e „Kalászkok“ at jobbára azoknak a biztatására tarlóztam össze, a kik iskolai életképet olvasták. A kik pedig biztatóm voltak, azoknak e helyen izenem meg, hogy ezen összettarlózott „Kalászkok“ közé egy pár tarlóvárat is tűztem. Talán szivesen veszik ezt is tölem. Szeretném, ha vigasztalást, buzdítást, lelkesedést merithetnének kartársaim műveimből, a mire éppen most, az anyagi gondokkal való küzdelem nehéz napjaiban, nagy szükségünk van. Szeretném, ha az iskolát, a tanítói hivatást az eszménység meleg és életető sugaraitól beragyogva állithatnám olvasóim lelki szeme elé. Szeretném, ha az, a ki könyvet elolvassa, azzal a valomással tenné azt le, hogy ha nehéz és göröngyös is a pályánk, mégis nemes, szép és magaslatos a mi hivatásunk, és hogy tanítóknak lenni érdemes. És végül szeretném, ha arról, a miről tudományos rendszerű nevelés-és oktatásnak nem szólnak, a közvetlen tapasztalatból, a köznapi életből kiinduló mesztérkéletlen rajzaim nyujtanának tájékozást az azt keresőknek. Ez a könyvem programja. A kiadás ezen módját pedig azért választottam, mivel a tanítók filléreiből származó haszonnak egy részét a tanítók gyermekeinek ohajtánám visszaadni olyformán, hogy azt a „Tanítók Házának“ juttatnám. Könyvem előfizetési ára bérmentes küldéssel fűzve 1 frt 20 kr., diszesen kötte 2 frt. Bolti ára magasabb lesz. Az előfizetési pénzek legezésért postautalványon küldhetők be. Karánsebesen, 1893. október 31. Bánfi János, polg. isk. igazgató.

* **Nemzeti népoktatás** című pedagógiai havi folyóiratot indított meg dr. Pechány Adolf Pozsonyban. Célja az, hogy hazánk nemzetiségi vidékein a tanítóknak képző olvasmányokat nyujtson s figyelemmel kísérje a külföldi irodalmat is. Az első füzet változatos tartalommal s jól van szerkesztve. Cikkeket irtak bele Plachy Bertalan, dr. Kmetty Károly, Rispler Rezső, ki a magyar nyelv tanításáról szól különös tekintettel Pozsony város katolikus népokoláira. A folyóirat előfizetési ára egész évre 4 korona, s az előfizetések Pozsonyba, Stampfel Károlyhoz intézendők.

* **Könyvajánlás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter nagyiványi dr. Fekete Gyulának „Az iszákosságról“ című művét, melyet az Akadémia a 100 aranyos Sztrókay-díjjal jutalmazott, iskolai könyvtáraknak megszerzés végett ajánlja. Ára 1 frt 60 kr.

* **Ne bánts az állatot.** K. Nagy Sándornak ezen cím alatt megjelent könyvét a vall. és közokt. magy. kir. miniszter ifjusági és népkönyvtárak számára leendő megszerzésre ajánlotta. Ára 30 kr., kapható minden könyvkereskedésben.

* **Nemzeti iskola.** Benedek Elek már jelzett tanügyi hetilapja január első hetében indul meg rendszeren. A mutatványszám már megjelent és rendkívül gazdag cikkekben és közleményekben. Cikkeket irtak bele Jancsó Benedek dr., ki konstatálja, hogy nálunk hiányzik az egészséges tanügyi közvélemény, ennek megeremtését várja egy oly független laptól, a minőnek a Nemzeti Iskola Benedek Elek szerkesztésében ígérkezik. Földes Géza a népoktatási törvény huszonöt éves fordulójára alkalmasból nagyobb cikkekben fejt ki, hogy minő alkotások szükségesek még a 25 év előtt lefektetett alap teljes kiépítéséhez. A tárczarovatban van Palágyi Lajostól egy szép költemény és Gaál Mozesztől egy megkapó kedves tárcza. Melegen ajánljuk a hézagpótló lapot a tanfériak figyelmébe.

Szerkesztői üzenetek.

Sch. Á. urnak B-on. A dolog igen egyszerű, vagytok négyen, ha közösen járjátok a „Torontál“-t, fizet ki-ki havonként 25 krt, azaz huszonöt krajczárt. Tekintve azt, hogy ez „áldozat“-ért meg lesz mindegyiknek a napi lapja, mely nemcsak a megyei, hanem az országos eseményekről is mindenkor hű és pontos értesítéseket nyujt, és tekintve azt, hogy ezzel egyben meg van a tanügyi hetilap is, azt hiszem az ügyünk érdekében hozott „áldozat“ nem tulságos nagy. Üdvözlés.

D. J. urnak Cs-én. Szives, buzdító soraiért fogadja őszinte köszönetem kifejezését. Igen jó jel, hogy megyénk minden részéből hasonló szellemben irnak kollegáink. Ujabb időben gyakran merült fel panasz, hogy a fiatal tanítói nemzedékben nincsen ambíció, nincsen lelkesedés és hogy nem érdeklődnek közös ügyeink iránt. Az ön és sok fiatal kollegánk ígérete a panasz ellenkezőjét bizonyítja. A midőn már oly sokan érzik szükségét az összekötő kapcsolatok, ügyünk haladása iránt a legszebb reményeket táplálhatjuk.

K. J. urnak P-án. Önnek van igaza. A kir. tanfelügyelő ur egyik körrendeletében ajánlotta lapunkat és megengedte, hogy előfizetési összege az iskola évi költségvetésébe felvétellessék.

Márkusnak. A cikket köszönöm; a lelkészre vonatkozólag téved, mert egy esetből nem szabad általános ítéletet hozni. Hogy csak egy példát mondjak: a karácsonról hozott szép elmélkedésünket is lelkész irta, még pedig róm. kath. lelkész.